

Hallituksen esitys eduskunnalle yritysten verovelkaa koskevien tietojen julkisuutta ja luovuttamista koskevaksi lainsäädännöksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annettua lakia sekä tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annettua lakia eli niin sanottua tilaajavastuulakia.

Verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annettua lakia muutettaisiin siten, että tieto yritys- ja yhteisötietojärjestelmään rekisteröidyn muun yrityksen kuin yksityisen elinkeinonharjoittajan verovelosta olisi julkinen verotustieto. Julkisuus koskisi Verohallinnon kantamia veroja, joista ei ole voimassa muutoksenhakuviranomaisen täytäntöönpanon keskeyttämistä koskevaa määräystä.

Ennen verovelkatiedon tuleamista julkiseksi Verohallinnon olisi annettava yritykselle maksukehoitus ja varattava vähintään 14 vuorokautta maksuaikaa.

Verovelkatieto tulisi julkiseksi, kun se merkitään Verohallinnon ylläpitämään yritysten verovelkarekisteriin. Rekisteriin merkittäisiin lisäksi tieto siitä, onko yritys laininlyönyt arvonlisäveroa tai ennakonpidätyksiä ja työnantajan sosiaaliturvamaksuja koskevan ilmoituksen antamisen sekä tieto siitä, onko yrityksellä Verohallinnon tekemää maksujärjestelyä. Verovelkatieto olisi poistettava rekisteristä heti, kun tieto verovelan suorittamisesta on tullut Verohallinnolle.

Verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annettua lakia muutettaisiin lisäksi siten, että Verohallinto voi salassapitovelvollisuuden estämättä antaa tilaajavastuulaissa tarkoitettulle tilaajalle mainitussa laissa säädetyn selvittämisvelvollisuuden täyttämiseksi edellä mainitut tiedot yritys- ja yhteisötietojärjestelmään rekisteröidystä yksityisestä elinkeinonharjoittajasta. Vastaavat tiedot voitaisiin antaa julkisista hankinnoista annetussa

laissa tarkoitettulle hankintayksikölle mainitussa laissa tarkoitettua ehdokkaasta tai tarjokkaasta tarjouskilpailusta poissulkemisperusteen selvittämiseksi. Tiedonhaku edellyttäisi tietoa hakevan luotettavaa tunnistautumista.

Tilavastuulakia muutettaisiin siten, että tilaaja voisi täyttää lain edellyttämän sopijapuolen verovelkatilannetta koskevan selvitysvelvoitteen selvittämällä tämän verovelkaa koskevat tiedot Verohallinnolta verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annettuun lakiin ehdotettujen säännösten mukaisesti.

Verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annettua lakia muutettaisiin lisäksi siten, että Verohallinto voisi salassapitovelvollisuuden estämättä hakemuksesta luovuttaa yritysten verovelkatietoja sellaiselle yritykselle, joka elinkeinotoimintanaan tarjoaa tietopalvelua tilaajille tilaajavastuulain mukaisen selvittämisvelvollisuuden täyttämiseksi tai hankintalaissa tarkoitettulle hankintayksikölle tarjoajan verovelkoihin liittyvän poissulkemisperusteen selvittämiseksi. Lisäksi ehdotetaan, että Verohallinto voisi luovuttaa palveluyritykselle tiedon sen yksilöimien rakennusalan työntekijöiden veronumerosta luovutettavaksi edelleen työnantajalle tai työmaan päätoteuttajalle.

Esitys liittyy valtion vuoden 2014 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana vuoden 2014 aikana. Veronumeroiden antamista koskevat verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 17 §:n 1 momentti ja 17 a § ovat kuitenkin tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYS	2
YLEISPERUSTELUT	4
1 NYKYTILA	4
1.1 Yritysten verovelkaa koskevien tietojen julkisuus	4
1.2 Verovelkatietojen tallettaminen luottotietorekisteriin	4
1.3 Tilaajavastuulaki ja sen edellyttämä verovelkatietoja koskeva selvitysvelvollisuus	5
1.4 Hankintalain säännökset tarjoajan poissulkemisesta verotuksellisten velvoitteiden laiminlyönnin perusteella	6
2 NYKYTILAN ARVIOINTI	6
2.1 Yritysten verovelkatietojen saatavuus tilaajien käyttöön	6
2.2 Yritysten verovelkatietojen yleisöjulkisuus	7
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET	8
3.1 Esityksen tavoitteet	8
3.2 Keskeiset ehdotukset	8
Yritysten verovelkatietojen julkisuus	8
Yksityisen elinkeinonharjoittajan verovelkatietojen luovuttaminen tilaajavastuulain mukaisen selvittämismuutoksen täyttämiseksi	10
Verovelkatietojen luovuttaminen hankintayksikölle hankintalain mukaisen poissulkemisperusteen selvittämiseksi	11
Elinkeinonharjoittajan yksityistalouden verovelat	11
Perintätietojen luovuttaminen tilaajalle ja hankintayksikölle	11
Verovelkatietojen luovuttaminen tietopalvelua tilaajavastuulain ja hankintalain soveltamiseen tarjoaville yrityksille	12
Veronumeroiden luovuttaminen	13
Tilaajavastuulain mukainen verovelkojen selvittämismuutoksen täyttämiseksi	13
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET	14
4.1 Vaikutukset julkiseen talouteen	14
Vaikutukset Verohallinnon kustannuksiin	14
4.2 Vaikutukset yrityksille	14
Vaikutuksista tilaajayrityksille	14
Vaikutuksista tarjoajayrityksille	14
Muista yritysvaikutuksista	15
4.3 Vaikutukset viranomaisten toimintaan	16
5 ASIAN VALMISTELU	16
6 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ	16
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	17
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT	17
1.1 Laki verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta	17
1.2 Laki tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä	22
2 VOIMAANTULO	22
3 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS	22
Voimaantulo	23
LAKIEHDOTUKSET	24
Laki verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain muuttamisesta ..	24
Laki tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetun lain 5 §:n muuttamisesta	28

LIITTEET	29
RINNAKKAISTEKSTIT	29
Laki verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain muuttamisesta ..	29
Laki tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetun lain 5 §:n muuttamisesta	35

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Yritysten verovelkaa koskevien tietojen julkisuus

Verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain (1346/1999) mukaan verotusasiakirjat, jotka koskevat verovelvollisen taloudellista asemaa, sekä muut sellaiset verotusasiakirjat, joista ilmenee tunnistettavissa olevaa verovelvollista koskevia tietoja, on lain 5—9 ja 21 §:ssä säädettyin poikkeuksin pidettävä salassa. Tuollaisia salassa pidettäviä verotustietoja ovat muun ohessa tiedot verovelvollisen maksamatta olevista veroista.

Lain 21 §:n mukaan arvonlisäveroja sekä ennakonpidätyksiä ja työnantajan sosiaaliturvamaksuja koskevia tietoja erääntyneistä ja maksamatta jätetyistä veroista voidaan kuitenkin ilmoittaa julkaistaviksi verojen erikoisperintänä. Julkaisemisella pyritään kerryttämään veroa tai estämään verojäämisen asiakkaan lisävelkaantumisen saattamalla tieto velallisen maksukyvyttömyydestä velallisen sidosryhmien tietoon ja yleiseen julkisuuteen. Verojäämien julkaiseminen rinnastetaan veronkantolain (609/2005) 35 §:ssä muihin lainkohdassa lueteltuihin erikoisperintäkeinoihin.

Verotililain (604/2009) 23 §:n 2 momentin mukaan kausiveroilmoitukseen perustuva velvoite voidaan lähettää perittäväksi ulosottoon tai ilmoittaa julkaistavaksi aikaisintaan kahden viikon kuluttua siitä, kun verovelvollisen katsotaan saaneen tiedon suorittamatta jääneen velvoitteen sisältävästä verotiliotteesta.

Käytännössä verovelkojen julkaisemisessa menetellään siten, että verovelkaisista yrityksistä julkaistavaksi poimitaan kuukausittain ne, joiden jo perittäväksi siirrettyjen julkaitavissa olevien verovelkojen yhteismäärä ylittää asetetun raja-arvon. Näistä poistetaan alueellisissa veronkanto- ja perintäyksiköissä ne, joiden verojäämien julkaisemista ei silloin pidetä veron perinnän kannalta tarkoituksenmukaisena. Tässä vaiheessa julkaistavia veroja ja yrityksiä voi myös tulla lisää. Lista julkaistavista yrityksistä ja verojäämistä

lähetetään julkaistaviksi ja luottotietotoimintaa harjoittaville Suomen Asiakastieto Oy:lle ja Bisnode Oy:lle noin kahden viikon kuluttua poiminnasta. Verojäämätiedot julkaistaan Virallisen lehden ja kahden talousalan päivälehdessä niin sanotulla protestilistalla.

Vuonna 2012 julkaistiin vajaat 9 500 tapusta.

Julkaistavat verot lähetetään samalla myös ulosottoon.

Ulosottomenettelyssä verotustietojen julkisuus määräytyy ulosottoaaren (705/2007) mukaan samoin kuin muiden ulosottotietojen julkisuus. Ulosottorekisteriin tallennetut tiedot, joista voidaan antaa todistus ulosottorekisteristä, ovat julkisia ja muut tiedot salassa pidettäviä. Jokaisella on oikeus saada ulosottoviranomaiselta nimeämäänsä henkilöä ulosottoasian vastaajana koskeva todistus ulosottorekisteristä. Ulosottoaaren 1 luvun 30 §:n mukaan julkisia ulosottorekisterin tietoja ovat hakijan ja vastaajan nimi sekä vastaajan syntymäaika ja kotikunta, ulosottoasia, sen vireilläoloaika ja passiivisaatavaksi rekisteröinti, hakijan saatavan määrä ja hakijalle tilitetty määrä sekä estetodistuksen laatu ja päivämäärä. Laissa määritellyt tiedot merkitään todistukseen pääsääntöisesti pyyntöä edeltävältä kahden vuoden ajalta. Ulosottorekisteristä annettuun todistukseen voi sisältyä myös verovelkatietoja.

1.2 Verovelkatietojen tallettaminen luottotietorekisteriin

Verohallinnon julkaisemia verovelkoja koskevia tietoja voidaan merkitä luottotietolain (527/2007) 24 §:n 1 momentin 5 kohdan nojalla yrityksen maksuhäiriötietona luottotietorekisteriin sen jälkeen, kun Verohallinto on julkaissut verojäämät.

Lainkohdan mukaan yrityksen maksuhäiriötietona saa luottotietorekisteriin tallettaa veroviranomaisen julkistama tieto sellaisesta verosaatavasta tai vakuutuslaitoksen ilmoittama tieto sellaiseen lakisääteiseen vakuutukseen perustuvan saatavan laiminlyönnistä, joka voidaan ulosmitata ilman tuomiota tai päätöstä verojen ja maksujen perimisestä

ulosottoimin annetun lain (367/1961) mukaan.

Edellytyksenä tiedon tallentamiselle luottotietorekisteriin luottotietolain 24 §:n 2 momentin mukaan on se, että velkoja on viimeistään kymmenen päivää ennen tiedon julkistamista tai ilmoittamista lähettänyt velalliselle maksukehotuksen, jossa on ilmoitettu laiminlyönnin ilmoittamisesta rekisteriin merkitsemistä varten.

Verosaatavaa koskeva tieto on lain 28 §:n 1 momentin 7 kohdan mukaan poistettava rekisteristä viimeistään kolmen vuoden kuluttua siitä, kun tieto on talletettu rekisteriin. Ulosottotieto on kuitenkin poistettava heti, kun ulosottomies on tehnyt peruuttamisilmoituksen, joka koskee pitkäkestoista tai aiheutonta ulosottoa, tai kun rekisterinpitäjä on saanut tiedon siitä, että ulosottoperuste on kumottu.

1.3 Tilaajavastuulaki ja sen edellyttämä verovelkatietoja koskeva selvitysvelvollisuus

Vuoden 2007 alusta voimaan tulleen tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetun lain (1233/2006), jäljempänä *tilaajavastuulaki*, tavoitteena on vähentää yrityksille harmaasta taloudesta ja epäterveestä kilpailusta aiheutuvia haittavaikutuksia. Laki edellyttää, että tilaaja selvittää sopimuskumppanistaan ennen sopimuksen tekemistä laissa säädetyt tiedot, joiden perusteella tilaajan on mahdollista arvioida sopimuskumppanin valmiuksia hoitaa lakisääteisiä velvoitteitaan.

Lakia sovelletaan tilaajaan, joka Suomessa käyttää vuokrattua työntekijää tai jonka tiloissa Suomessa työskentelee tilaajan sopimuskumppanin työntekijä, jonka työtehtävät liittyvät tilaajan tavanomaisesti suoritettaviin työtehtäviin tai tilaajan tavanomaiseen toimintaan liittyviin kuljetuksiin. Selvitysvelvollisuuden laajuus riippuu siitä, onko kysymys rakentamistoiminnasta vai muusta toiminnasta.

Tilaajan on pyydettävä sopimuspuolelta ja tämän on annettava tilaajalle lain 5 §:ssä säädetyt tiedot. Sopijapuolen verotuksellisen aseman osalta on selvitettävä, onko sopimuspuoli merkitty ennakkoperintärekisteriin ja

työnantajarekisteriin sekä arvolisäverovelvollisten rekisteriin. Lisäksi tilaajan on hankittava todistus verojen maksamisesta tai verovelkatodistus taikka selvitys siitä, että verovelkaa koskeva maksusuunnitelma on tehty.

Muut selvitettävät seikat koskevat kaupparekisteritietoja, eläkevakuutusten ottamista ja suorittamista sekä sovellettavaa työehtosopimusta.

Koska verovelkaa koskevat tiedot ovat edellä esitetyn mukaisesti salassa pidettäviä tietoja, verovelkaa koskeva todistus voidaan antaa vain verovelvolliselle tai muulle siihen oikeutetulle, joka toimittaa asiakirjan tilaajalle. Todistus verojen maksamisesta annetaan, jos asiakas on antanut veroja koskevat ilmoitukset oikeaan aikaan sekä maksanut veronsa ajoissa ja oikeamääräisenä. Todistuksella ilmoitetaan myös, onko asiakas arvonlisäverovelvollisten rekisterissä, ennakkoperintärekisterissä tai työnantajarekisterissä.

Jos verovelvollisella on arvonlisäveroa, ennakonpidätystä tai työnantajan sosiaaliturvamaksuja koskevia ilmoituksia antamatta tai maksuja tilittämättä tai veroja maksuunpantuina, hänelle annetaan verovelkatodistus. Ilmoitus- ja maksupuutteet tulevat verovelkatodistukselle viimeisen 12 kuukauden ajalta. Verovelkatodistus annetaan myös, jos verovelvollisella on erääntyneitä veroja suorittamatta, verotilin alijäämää, verovastuuseen perustuvaa verovelkaa, verorikokseen perustuvaa vahingonkorvausvelkaa tai verovelkaa yrityssaneerauksessa tai yksityishenkilön velkajärjestelyssä. Yrityssaneerausta ja velkajärjestelyä koskevalla verovelkatodistuksella eritellään verovelkojen määrä alentamisen jälkeen, alennettujen verovelkojen maksamatta oleva määrä ja yrityssaneeraukseen/velkajärjestelyyn kuulumattomien uusien verovelkojen määrä. Myös maksamatta olevat jäännösverot ja ennakot ilmoitetaan verovelkatodistuksella. Verovelkatodistuksen tietosisällöstä ei ole säädetty, vaan sen sisällöstä päättää Verohallinto.

Tilaajavastuulain mukaan tilaajan on pyydettävä sopimuspuolelta ja tämän on annettava tilaajalle lain 5 §:n 1 ja 2 momentissa säädetyt tiedot. Pykälän 3 momentin mukaan tilaajalla on kuitenkin oikeus hyväksyä muu kuin viranomaisen antama selvitys yrityksen merkitsemisestä Verohallinnon rekistereihin

ja selvitys kaupparekisteriotteetta vastaavista tiedoista, jos sen on antanut yleisesti luotettavana pidetty muu arvioija tai tietojen ylläpitäjä.

Tilaajavastuulain edellyttämiä tietoja toimittaa nykyisin kootusti ainakin Suomen Tilaajavastuu Oy, joka on rakennusalan järjestöjen omistama yhtiö. Verohallinto ja työeläkeyhtiöt toimittavat tilaajavastuulain edellyttämiä yritysten vero- ja vakuutusmaksuvelvoitteiden hoitoa koskevia tietoja yhtiölle, joka välittää tietoja tilaajille. Tietojen luovuttaminen yhtiölle edellyttää tarjoajana olevan yrityksen antamaa valtakirjaa.

1.4 Hankintalain säännökset tarjoajan poissulkemisesta verotuksellisten velvoitteiden laiminlyönnin perusteella

Julkisista hankinnoista annetussa laissa (348/2007), jäljempänä *hankintalaki*, säädetään julkisten viranomaisten ja muiden lain soveltamisalaan kuuluvien yksiköiden hankintojen kilpailuttamismenettelyistä ja niihin liittyvistä oikeusturvakeinoista. Vastaavat säännökset sisältyvät vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista annettuun lakiin (349/2007).

Lainsäädännön tavoitteena on tehostaa julkisten varojen käyttöä siten, että käytettävissä olevilla rajallisilla resursseilla pystytään hankkimaan laadultaan parhaita tuotteita ja palveluja. Samalla avataan julkisten hankintojen markkinat koko yhteisön alueella muista jäsenvaltioista tulevalle kilpailulle. Tavoitteena on myös julkisten palvelujen tehostaminen ja laadun parantaminen sekä talouden kasvun, kilpailukyvyn ja työllisyyden edistäminen.

Hankintalain mukaan valtion ja kuntien viranomaisten sekä muiden laissa tarkoitettujen hankintayksiköiden on kilpailutettava hankintansa hankintalain mukaisesti. Laissa säädettyjen euromääräisten kynnysarvojen ylityessä hankinnassa on, eräin poikkeuksin, järjestettävä laissa säädetty kilpailuttamismenettely.

Sovellettavat säännökset riippuvat osin siitä, onko kyseessä EU-kynnysarvot ylittävistä hankinnasta vai matalammista, kansallisesti

päätettävät kynnysarvot ylittävistä hankinnoista, jolloin menettely on vähemmän säänneltyä.

Laissa säädetään muun ohessa perusteista, joilla tarjoaja voidaan sulkea tarjouskilpailun ulkopuolelle. Osa poissulkemisperusteista on pakollisia, osa harkinnanvaraisia. Lain 53 §:n mukaan EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa hankintayksikkö on velvollinen sulkemaan tarjouskilpailusta tarjoajan, joka on tuomittu jostakin lainkohdassa luetelluista vakavista rikoksista, joihin kuuluu muun ohessa törkeä veropetos.

Lain 54 §:ssä säädetään harkinnanvaraisista poissulkemisperusteista, joista yksi on Suomen tai yrityksen sijoittautumismaan verojen tai sosiaaliturvamaksujen laiminlyönti. Harkinnanvaraisten poissulkemisperusteiden tarkoituksena on vähentää toimittajan heikosta taloudellisesta asemasta johtuvia taloudellisia tai muista tekijöistä johtuvia riskejä, jotka liittyvät hankinnan toteuttamiseen. Oikeuskäytännön mukaan poissulkemisoikeutta ei ole maksamattomien verojen perusteella, jos niille on vahvistettu maksuohjelma.

EU-kynnysarvot alittavissa, mutta kansalliset kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa poissulkemisperusteita ei ole yksityiskohtaisesti lueteltu. Niitä koskevan 71 §:n mukaan tarjouskilpailusta tulee sulkea pois ehdokas tai tarjoaja, jolla ei ole teknisiä, taloudellisia tai muita edellytyksiä hankinnan toteuttamiseksi. Lainkohdan mukaan ehdokkaiden tai tarjoajien sulkemisessa tarjouskilpailun ulkopuolelle voidaan noudattaa soveltuvin osin myös, mitä ehdokkaiden ja tarjoajien soveltuvuuden arvioinnista 52—59 §:ssä säädetään.

Hankintayksiköllä ei ole oikeutta saada tarjoajia koskevia verovelkatietoja suoraan Verohallinnolta, mutta se voi tarjouspyynnössä edellyttää tilanteen selvittämistä verovelkatodistuksella.

2 Nykytilan arviointi

2.1 Yritysten verovelkatietojen saattavuus tilaajien käyttöön

Tieto yrityksellä olevasta verovelasta on keskeisin yksittäinen seikka, jonka perusteella tilaajat ja julkisia hankintoja tekevät viran-

omaiset voivat arvioida yrityksen kykyä ja halua suoriutua velvoitteistaan.

Verovelkaa koskevien Verohallinnon rekistereissä olevien tietojen hyödynnettävyyteen liittyy nykyisin monia puutteita. Muut verovelkatietoja tarvitsevat tahot kuin ne viranomaiset, joille on laissa säädetty oikeus saada tietoja yritysten verovelvoista, joutuvat tukeutumaan verovelvollisen toimittamaan, Verohallinnon antamaan verovelkatodistukseen. Tiedon hankkiminen on hallinnollisesti työlästä, tieto ei usein ole ajantasaista ja menettelyyn liittyy riski verovelkatodistusten väärentämisestä, mikä on merkittävä ongelma. Verohallinto ei voi verotustietojen salassapidon vuoksi kertoa vääräksi epäillyn verovelkatodistuksen vastaanottaneelle henkilölle sitä, onko verovelkatodistus aito vai ei. Verohallinto voi selvittää aitouden ja ryhtyä rikosoikeudellisiin toimenpiteisiin, mutta ei kertoa asiaa ulkopuolisille.

Nykytilaan liittyvät ongelmat on vältettävissä perustamalla rekisteri, josta tietoa tarvitsevat voivat vähällä vaivalla, luotettavasti ja lähes reaaliaikaisesti selvittää yrityksen verovelkatilanteen.

Hallitusohjelman mukaisesti onkin eri tavoin vireillä hankkeita yritysten verovelkatietojen ja muiden viranomaisrekistereissä olevien tietojen hyödyntämisen tehostamiseksi harmaan talouden torjunnassa.

Hallitusohjelman mukaan tilaajavastuulain mukaisen selvitysvollisuuden täyttämistä helpotetaan luomalla Verohallinnon ylläpitämä rekisteri, josta tilaaja saa tiedon verovelvoista. Hallitusohjelman mukaan viranomaisten väliset tiedonvaihdon esteet puretaan ja tarvittavat viranomaisrekisterit saatetaan joustavasti harmaan talouden torjuntaviranomaisten käyttöön. Rekisteritietojen ajantasaisuutta ja saatavuutta parannetaan.

Valtioneuvoston periaatepäätöksessä hallituksen toimintaohjelmaksi talousrikollisuuden ja harmaan talouden vähentämiseksi vuosina 2012—2015 edellytetään, että tilaajavastuulain mukaisten viranomaistietojen saatavuutta helpotetaan, (kohta 1), harmaan talouden torjunnassa tarvittavien rekisteritietojen saatavuutta parannetaan ja selvitetään mahdollisuudet saada esimerkiksi tilaajavastuulain mukaisten velvoitteiden täyttämiseen

tarvittavat viranomaistiedot maksutta (kohta 12).

Tilaajina toimivista tahoista valtiolla ja kunnilla on veronsaajina erityinen intressi pyrkiä torjumaan harmaata taloutta ja varmistamaan, että niiden sopimuskumppanina toimivat yritykset täyttävät julkiset velvoitteensa. Hallitusohjelman mukaan julkisia hankintoja tehtäessä on varmistettava, että julkishallinnon ostamat palvelut suoritetaan sellaisilla yrityksillä, joilla lakisääteiset asiat ovat kunnossa. Hallitusohjelmaan sisältyvään hankintalain uudistamista koskevaan kirjaukseen sisältyy myös maininta harmaan talouden torjunnasta kuntien palveluja järjestettäessä.

2.2 Yritysten verovelkatietojen yleisöjulkisuus

Edellä mainituissa linjauksissa verovelkatietojen ajateltu käyttötarkoitus liittyi erityisesti tilaajavastuulain asettaman selvitysvollisuuden täyttämiseen. Verovelkatietojen julkisuudella voitaisiin kuitenkin edistää harmaan talouden torjuntaa yleisemminkin.

Harmaan talouden muodostamien ongelmien yhteiskunnallinen merkittävyys on korostunut niin Suomessa kuin muuallakin. Yleiseurooppalainen taloudellinen tilanne vaikeuttaa julkisen talouden vakauttamista. Lisätulojen hankkiminen verotuksen tasoa korottamalla on matalasuhdanteessa vaikeaa. Oikeudenmukaisuusnäkökulmasta on ongelmallista, että lisäkustannukset jäävät velvoitteistaan huolehtivien ja veronsa Suomeen maksavien yritysten kannettavaksi. Verotulojen lisäämisessä on painopistettä siirtynyt harmaan talouden torjuntaan samoin kuin usein veroparatiisien hyödyntämiseen perustuvan aggressiivisen kansainvälisen verosuunnittelun torjumiseen.

Yksi keino vaikuttaa tilanteeseen on yritysten verotusta koskevien tietojen julkaiseminen. Yritysten verotustietojen julkisuutta onkin jo edistetty Tanskassa toteutetun uudistuksen innoittamana siten, että Verohallinto alkoi julkaista yhteisöjen julkisia verotustietoja internetsivuillaan 1 päivästä marraskuuta 2012 alkaen. Näin tiedotusvälineet ja kansalaiset voivat milloin tahansa tarkistaa, miten paljon tietty yritys on maksanut veroja edelli-

senä vuonna. Asialla voi olla vaikutusta yritysten yhteiskuntavastuuta arvostavien tilaajien hankintapäätöksiin. Vaikka yhteisön Suomeen maksamien verojen vähäinen määrä ei sinänsä olekaan osoitus esimerkiksi veroparatiisiyhtiöiden käytöstä Suomeen maksettavien verojen minimoimiseksi, julkisuuden voidaan olettaa vaikuttavan yritysten käyttäytymiseen imagosyistä.

Julkisen talouden kannalta laillisen verotuksen minimoinnin johdosta menetetyt veroerot ovat sinänsä samanarvoisia kuin veronmaksun laiminlyönnin johdosta menetetyt veroerot. Jos veronmaksun laiminlyönti kuitenkin on tahallista tai sillä jopa tietoisesti tavoitellaan kilpailuetua, menettelyn haitallisuus ei rajoitu välittömään verotulojen menetykseen, vaan se heijastuu myös rehellisesti toimivien yritysten kilpailuedellytyksiin ja siten laajemminkin verotuloihin ja kansantalouteen. Yhteisöjen verotustietojen julkisuutta tärkeämpi ja vaikuttavampi toimenpide olisi yritysten verovelkaa koskevien tietojen julkistaminen.

Verovelkatiedon yleisöjulkisuus motivoisi tehokkaasti verovelkojen maksuun, mikä myös välittömästi kerryttäisi verotuloja. Tieto yrityksellä olevista maksamattomista veloista on liikekumppanille indisio yrityksen heikosta maksuvalmiudesta ja voi johtaa muun ohessa siihen, että tavarantoimittaja siirtyy käteislaskutukseen. Verovelan saattaminen julkiseksi tiedoksi voi siten merkittävästi haitata yrityksen liiketoimintaa. Tähän perustuukin protestilistalla julkaisun tehokkuus Verohallinnon käyttämänä erikoisperintätoimenpiteenä.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Esityksen tavoitteet

Esityksen tavoitteena on helpottaa tilaajavastuulain tilaajille asettamien veloitteiden täyttämistä ja edistää harmaan talouden torjuntaa julkisissa hankinnoissa luomalla tilaajille samoin kuin julkisia hankintoja suorittavien hankintayksiköille keino saada vaivattomasti ja nopeasti oikeaa ja mahdollisimman ajantasaista tietoa mahdollisten sopija-

puolten verotukseen liittyvien veloitteiden hoitamisesta.

Tavoitteena on lisäksi laajentaa verovelkatietojen käyttöä harmaan talouden torjunnan välineenä myös tilaajavastuulain ja hankintalain soveltamispiirin ulkopuolelle jäävissä sopimussuhteissa siten, että kuka tahansa voisi selvittää yrityksen verovelkatilanteen Verohallinnon ylläpitämästä julkisesta rekisteristä. Julkinen verovelkarekisteri tehostaisi harmaan talouden torjuntaa myös tilaajavastuulain soveltamisalaan kuuluvissa sopimussuhteissa, koska mainitussa laissa on monin tavoin rajoitettu verovelkoja koskevaa selvitysvelvollisuutta.

Julkisen verovelkarekisterin luomisella olisi myös yleisempi harmaan talouden torjuntaan liittyvä vaikutus, sillä se ennalta estäisi laiminlyöntejä ja heikentäisi harmaan talouden toimijoiden toimintaedellytyksiä. Verovelkojen julkisuus muodostaisi lisäksi yleisen kannustimen yrityksille täyttää maksuvelvoitteensa ja vaikuttaisi verotuloja kerryttävästi myös harmaan talouden ulkopuolella.

3.2 Keskeiset ehdotukset

Yritysten verovelkatietojen julkisuus

Verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että julkisia verotustietoja olisivat yritys- ja yhteisötietojärjestelmään rekisteröitävien yritysten ja yhteisöjen verovelkatiedot, lukuun ottamatta jäljempänä selostetuin perustein yksityisten elinkeinonharjoittajien verovelkatietoja. Verohallinto ylläpitäisi verovelkarekisteriä, josta jokaisella olisi oikeus saada yleisen tietoverkon välityksellä yrityksen yritys- ja yhteisötunnuksen perusteella tieto siitä, onko yrityksellä jäljempänä kuvulla tavalla määriteltyä verovelkaa, ja verolan määrästä.

Verovelkarekisterin piiriin kuuluvat yritykset määriteltäisiin viittauksin yritys- ja yhteisötietolain (244/2001) määritelmiin. Tämä mahdollistaa yritysten varsin tarkkarajaisen määrittelyn samalla kun varmistetaan, että kaikilla verovelkarekisterin piiriin kuuluvilla yrityksillä on yksilöinnin edellyttämä yritys- ja yhteisötunnus.

Julkisuus koskisi Verohallinnon kantamia veroja, ei sen sijaan esimerkiksi Tullin kantamia veroja, joita koskevia tietoja ei ole Verohallinnon tietojärjestelmissä.

Julkaistavan verovelan määrälle ei asetettaisi euromääräistä alarajaa, vaan ainoan rajoitteen muodostaisi pienintä perittävä määrä koskeva kymmenen euron raja, joka on verolajikohtainen. Ehdotus laajentaisi siten verrattain paljon julkaistavien tapausten määrää. Vuonna 2011 Verohallinto julkisti erikoisperintätoimenpiteenä yritysten verovelkatietoja noin 9 500 tapauksessa, joista noin 4 400 koski muita yrityksiä kuin yksityisiä elinkeinoharjoittajia tai kuolinpesiä. Vuoden 2011 lopussa verovelkaisia toimivia muita yrityksiä kuin yksityisiä elinkeinoharjoittajia oli vajaat 25 000. Niiden verovelan yhteenlaskettu määrä oli noin 580 miljoonaa euroa. (Lähde: Harmaan talouden selvitysyksikkö)

Verovelkatietojen julkaiseminen ei enää perustuisi tapauskohtaiseen harkintaan, ja arvioon toimenpiteen tarkoituksenmukaisuudesta perinnän näkökulmasta, vaan edellytykset täyttävissä tapauksissa verovelkatieto tulisi julkiseksi automaattisesti ja helposti kaikkien saatavaksi Verohallinnon rekisteristä. Tällöin julkaisuedellytysten merkitys korostuu.

Oikeusturvavasyistä ehdotetaan, että verovelat eivät olisi julkisia siltä osin, kuin muutoksenhakuviranomainen tai Verohallinto muutoksenhaun johdosta on määrännyt täytäntöönpanon keskeytettäväksi. Vuodelta 2012 olevien tietojen mukaan täytäntöönpanon keskeyttämistä koskevia määräyksiä annettiin noin 7 000 kappaletta.

Samaa vaikutusta ei olisi yrityksen Verohallinnon kanssa tekemällä maksujärjestelyllä, yrityssaneeraukseen liittyvällä maksuohjelmalla tai ulosottomiehen kanssa tehdyllä maksusuunnitelmalla. Yrityksellä olevien verovelkojen rajaaminen julkisuuden piiristä näiden menettelyjen perusteella antaisi tilaajalle virheellisen kuvan tarjoajayrityksen edellytyksistä hoitaa velvoitteensa, mikä voisi aiheuttaa tilaajalle taloudellisia menetyksiä, jos sopijapuoli osoittautuu myöhemmin maksukyvyttömäksi ja kykenemättömäksi täyttää sopimukseen perustuvat velvoitteensa tilaajaa kohtaan.

Rekisteristä ilmenisi kuitenkin ehdotuksen mukaan tieto siitä, onko yrityksellä Verohallinnon kanssa tehty maksujärjestely, mitä voidaan pitää osoituksena yrityksen pyrkimyksestä selvittää verovelostaan. Rekisteristä ilmenevä tieto verovelkaisella yrityksellä olevasta maksujärjestelystä on siten omiaan edistämään tarjoajayritysten liiketoimintaedellytyksiä esimerkiksi tilanteessa, jossa yrityksen maksukyky on yllättävästä syystä väliaikaisesti heikentynyt. Tilaajan arvioitavaksi jäisi, mikä merkitys maksujärjestelyllä on.

Edelleen ehdotetaan verovelan julkaisun edellytykseksi, että Verohallinto on vähintään 14 päivää ennen tietojen rekisteriin merkitsemistä lähettänyt yritykselle maksukehoituksen.

Verovelan lisäksi rekisteriin merkittäisiin tieto siitä, onko yritys laiminlyönyt arvonnäköveroja tai ennakonpidätyksiä ja työnantajan sosiaaliturvamaksuja koskevien ilmoitusten antamisen. Yritys voitaisiin merkitä verovelkarekisteriin myös pelkkien ilmoituslaiminlyöntien perusteella, vaikka sillä ei olisi verovelkaa. Muussa tapauksessa sääntely voisi vastoin sen tavoitteita kannustaa maksuvalmiuksissa olevia tai veromaksun harkitusti laiminlyöviä yrityksiä laiminlyömään myös ilmoittamisvelvollisuutensa, jolloin veron suorittamisvelvollisuus ei alun perikään tulisi Verohallinnon tietoon. On myös huomattava, että ilmoittamisvelvollisuuden omaloitteisen täyttämisen merkitys on korostunut verotilimenettelyyn siirtymisen yhteydessä.

Tieto arvonnäköveron sekä ennakonpidätysten ja työnantajan sosiaaliturvamaksun ilmoittamisvelvollisuuden laiminlyönnistä ilmenee nykyisinkin verovelkatodistukselta. Myöhempään arviointiin jäisi, olisiko ilmoituspuutteiden merkitsemiselle rekisteriin perusteita myös muiden verolajien osalta.

Verovelkatiedon julkisuuden toteuttamisessa on tavoitteena helppokäyttöisyys, mihin liittyy myös se, että tiedon hakija saa tiedon yhdellä kertaa samasta lähteestä kuin muut yritystä koskevat julkiset tiedot. Verovelkarekisteri on tämän vuoksi tarkoituksenmukaista kytkeä teknisesti yritys- ja yhteisötietojärjestelmään. Tarkoituksena on, että julkinen verovelkatieto olisi haettavissa yleisen

tietoverkon kautta käytettävään yritys- ja yhteisötietojärjestelmän tietopalvelun käyttöliittymään luotavan linkin välityksellä Verohallinnon ylläpitämästä yritysten verovelkarekistereistä.

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä on Patentti- ja rekisterihallituksen ja Verohallinnon yhdessä ylläpitämä tietojärjestelmä, joka mahdollistaa tietojen ilmoittamisen kaupparekisteriin ja Verohallinnon rekistereihin yhdellä ilmoituksella. Yritys- ja yhteisötietojärjestelmään kirjattavat yritykset ja yhteisöt saavat yritys- ja yhteisötunnuksen, jota käytetään yritysten yleisenä yksilöintitunnuksena. Osa tallettavista tiedoista merkitään yleiseen käyttöön tarkoitettuun yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin, josta jokaisella on oikeus saada maksutta tietoja rekisterin merkinnöistä. Tietopalvelusta voi tarkastaa esimerkiksi yritysten tunniste- ja yhteystiedot sekä tiedot yrityksen kuulumisesta Verohallinnon edellä mainittuihin rekistereihin.

Yksityisen elinkeinonharjoittajan verovelkatietojen luovuttaminen tilaajavastuulain mukaisen selvittämismahdollisuuden täyttämiseksi

Yksityisten elinkeinonharjoittajien verovelkatietojen julkaisemista rajoittaa muista yrityksistä poiketen se, että yksityishenkilön verotusta koskevat tiedot ovat henkilötietoja, joita koskee yksityisyyden ja henkilötietojen suojaa koskeva perustuslain 10 §. Säännöksen estämättä on verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 5 §:n 1 momentissa säädetty yksityishenkilöiden tuloverotuksen julkisiksi tiedoiksi muun ohessa tieto valtionverotuksessa verotettavasta ansiotulosta ja pääomatulosta sekä kunnallisverotuksessa verotettavasta tulosta. Luonnollisten henkilöiden tuloverotuksen julkisia tietoja ei kuitenkaan henkilötietojen suojan vuoksi voida viedä yleisön saataville esimerkiksi Verohallinnon kotisivuille.

Verovelvollisten varallisuutta koskevien tietojen julkisuutta ei varallisuusverolain (1537/1992) voimassaoloaikana kyseenalaistettu yksityisyyden tai henkilötietojen suojan näkökulmasta. Julkisuus ei kuitenkaan koskenut yksittäisiä varallisuuseriä tai velkojen määrää. Varallisuusasemaa koskevista tie-

doista juuri tieto henkilön velkaantuneisuudesta on tieto, jonka saattaminen julkiseksi koettaneen erityisesti loukkaavan yksityisyyttä. Velkaantumiseen liittyy usein myös haitallisia reaktioita ympäröivän yhteiskunnan taholta. Tieto maksamatta olevista veroista voi vaikuttaa henkilön taloudellisiin toimintaedellytyksiin luottohäiriötiedon tavoin.

Yksityisen elinkeinonharjoittajan verovelkatietojen säätämistä julkiseksi tiedoksi arvioitiin valtiovarainministeriön 20 päivänä joulukuuta 2010 päivätyssä selvityksessä. Selvityksissä päädyttiin katsomaan, että yksityisen elinkeinonharjoittajan verovelkaa koskevien tietojen laajaa yleisöjulkisuutta ei voida pitää perusoikeuksien yleisiin rajoitusedellytyksiin kuuluvan suhteellisuusperiaatteen mukaisena, vaikka laajaa yleisöjulkisuuden puolesta voidaankin esittää myös julkisuutta tukevia valtionaloudellisia näkökohtia.

Ehdotuksen mukaan yksityisen elinkeinonharjoittajan verovelkatiedot olisivat salassa pidettäviä, mutta Verohallinto voisi luovuttaa yksityisen elinkeinonharjoittajan verovelkaa koskevan, edellisessä jaksossa esitetyn mukaisesti määritellyn tiedon tilaajavastuulain mukaisen selvittämismahdollisuuden täyttämiseksi tilaajille. Tiedot voitaisiin luovuttaa teknisen käyttöyhteyden avulla vain tunnistautuneelle tiedon hakijalle. Tunnistautuminen on välttämätön mahdollisiin väärinkäytöksiin puuttumiseksi.

Tietojen luovutukseen ei käytännössä voida kytkeä sen seikan selvittämistä, onko tietoja kysyvä tosiasiallisesti tilaajavastuulain mukaisessa tilaaja-asemassa ja onko tietopyynnön kohteena oleva yritys tarjoamassa tilaajalle palveluja. Tämän vuoksi joudutaan väistämään tyytymään tiedon hakijan tietoja hakiessaan antamaan omaan ilmoitukseen asiasta. Tiedonhakija olisi kuitenkin henkilötietolain (523/1999) 7 §:n ja verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 12 §:n mukaisesti vastuussa siitä, että hän ei käytä saamia tietoja muuhun kuin siihen tarkoitukseen, joihin käytettäväksi tiedot on luovutettu eli tilaajavastuulain mukaisen selvittämismahdollisuuden täyttämiseksi. Rekisteristä saatujen tietojen asianmukainen käyttö ja tietojen salassapito jäisi siten tietoja tarkastelevan vastuulle. Salassa pidettävien henkilötie-

tojen käyttö ja tietojen paljastaminen rekisterin tarkoituksen vastaisesti on rangaistavaa siten kuin rikoslaisissa (38/1889) sekä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) ja henkilötietolaisissa säädetään. Verohallinto voisi valvoa tietojen hakua siitä tietojärjestelmään talletettavien tietojen avulla.

Verovelkatietojen luovuttaminen hankintayksikölle hankintalain mukaisen poissulkemisperusteen selvittämiseksi

Harmaan talouden torjunnan tehostamiseksi julkisten hankintojen yhteydessä verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annettua lakia muutettaisiin siten, että Verohallinto voisi luovuttaa yritysten verovelkatietoja hankintalaisissa tarkoitetuille valtion ja kunnan viranomaisille ja muille hankintayksiköille hankintalaisissa säädetyn, tarjokkaan tai ehdokkaan verojäämiin liittyvän tarjouskilpailusta poissulkemisperusteen selvittämiseksi.

Hankintalaisissa säädetty hankinnan arvoon liittyvät kynnysarvot, joiden ylittyessä muun ohessa lain mukaiset kilpailuttamisveloitteet tulevat sovellettaviksi, ovat harmaan talouden torjunnan näkökulmasta verrattain korkeat ja ylittävät moninkertaisesti, jopa monikymmenkertaisesti, tilaajavastuulain soveltamisedellytyksiin liittyvän kynnysarvon. On tarkoituksenmukaista ja harmaan talouden torjunnan näkökulmasta perusteltua, että julkisista hankinnoista päätettäessä hankintayksikkö voisi selvittää sopijapuolen verovelkatiedot myös silloin, kun tilanteeseen ei sovelleta hankintalakia esimerkiksi hankinnan arvoa koskevan euromääräisen rajan alittuessa. Tämän vuoksi valtion ja kunnan hankintayksiköiden oikeutta saada tieto mahdollisen sopijapuolen verovelkoista ei rajoitettaisi koskemaan vain hankintoja, joihin sovelletaan hankintalakia.

Kyse on viranomaisten välisen tiedonvaihdon tehostamisesta, mikä kuuluu hallitusohjelmaan ja harmaan talouden torjuntaohjelmaan sisältyviin tavoitteisiin.

Elinkeinonharjoittajan yksityistalouden verovelat

Myös elinkeinonharjoittajan yksityistalouden verovelkoja koskevat tiedot olisivat edellä esitetyssä laajuudessa tilaajan ja hankintayksikön saatavissa.

Elinkeinonharjoittajien verovelkojen jakaminen yksityistalouden verovelkoihin ja muihin verovelkoihin ei aina ole mahdollista erityisesti tuloveron osalta. Jos ennakonpidätykset ja ennakonkannossa määrätty määrät eivät riitä lopullisen tuloveron suorituksiksi, verovelvollisen maksettavaksi määrättävää määrää ei voida jakaa elinkeinotoimintaan kohdistuvaksi ja henkilökohtaisesta tulolähteeseen eli yksityistalouteen kohdistuvaksi verovelaksi.

Ehdotetun sääntelyn tavoitteiden näkökulmasta on olennaista huomata, että arvioitaessa elinkeinonharjoittajan verovelkatilanteen perusteella hänen maksukykyään tai taloudellisia edellytyksiään selviytyä sopimusveloitteistaan ei merkitystä ole sillä, ovatko verovelat peräisin elinkeinotoiminnasta vai yksityistaloudesta.

Verovelkatodistukseen merkitään nykyisin myös elinkeinonharjoittajan yksityistalouden verovelat, jotka siten tulevat hänen verovelkatilanteensa selvittämisen yhteydessä tilaajan ja hankintayksikön tietoon. Ehdotetut muutokset eivät tässä suhteessa merkitse muutosta nykytilanteeseen.

Perintätietojen luovuttaminen tilaajalle ja hankintayksikölle

Ehdotetun julkisen verovelkarekisterin tietosisältö olisi verovelkatodistusten tietosisältöä suppeampi. Valtaosassa tapauksia tarjoajayrityksen verovelkaa koskevan tiedon selvittäminen rekisteristä tuottaisi sen tiedon, että yrityksellä ei ole verovelkaa. Laajan, verovelkatodistusten tietosisältöä vastaavan tietosisällön ylläpitäminen julkisessa rekisterissä ei tämän vuoksi ole tarkoituksenmukaista, ottaen huomioon siitä Verohallinnolle aiheutuva hallinnollinen lisätyö. Myös tietoja hakevien näkökulmasta tietojen suurempi määrä voisi vaikeuttaa tarjoajayrityksen tilanteen hahmottamista, jos tietoa hakevalla ei ole

riittäviä tietoja ja kokemusta tietojen oikeaan tulkintaan.

Tilanteessa, jossa tarjoajayrityksellä on verovelkaa, tiedon hakijalla voi sen sijaan olla tarpeen saada tarjoajayrityksestä julkisia tietoja laajemmat tiedot riittävän kokonaiskuvan muodostamiseen tarjoajayrityksestä. Tämän mahdollistamiseksi ehdotetaan, että tilaajalla ja hankintayksiköllä olisi mahdollisuus saada Verohallinnolta tiedot yrityksellä olevia verovelkoja koskevista perintätoimenpiteistä. Tietosisältö olisi sama, joka ilmenee nykyisinkin verovelkatodistukselta. Verovelat eriteltäisiin verolaji- ja eräkohtaisesti niitä koskevine perintätoimenpiteineen.

Tiedot voitaisiin luovuttaa teknisen käyttöyhteyden avulla edellyttäen, että tiedon hakija on tunnistaunut Verohallinnon hyväksymällä luotettavalla tavalla. Verovelkojen perintätilannetta koskevat tiedot voitaisiin saada sekä julkisen verovelkarekisterin piiriin kuuluvista yrityksistä että yksityisistä elinkeinonharjoittajista.

Verovelkatietojen luovuttaminen tietopalvelua tilaajavastuulain ja hankintalain soveltamiseen tarjoaville yrityksille

Talousrikollisuuden ja harmaan talouden torjuminen rakennus- sekä majoitus- ja ravitsemisalalla -työryhmä, joka oli asetettu muun ohessa selvittämään tilaajavastuulain kehittämistarpeita, katsoi maaliskuussa 2011 julkaistussa mietinnössään (Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu 17/2011), että viranomaistoimintana ylläpidettävän rekisterin ohella olisi perusteltua mahdollistaa verovelkatietojen luovuttaminen suoraan tilaajavastuulain edellyttämiä tietoja tilaaja-asiakkaille välittävälle yrityksille. Tavoitteena oli vähentää tilaajavastuulain soveltamisesta yrityksille aiheutuvaa hallinnollista taakkaa.

Ehdotus on lähtökohdiltaan perusteltu. Tilajavastuulain tilaajalta edellyttämien selvitystehtävien ulkoistaminen tuollaisia palveluja tarjoaville yrityksille voi parhaimmillaan paitsi keventää tilaajien hallinnollista vaivaa, myös nopeuttaa selvittelyä sekä parantaa selvitysten laatua, hyödynnettävyyttä ja ajantasaisuutta. Yksityisten palvelujen käyttäminen voi samalla keventää viranomaisille selvitysten edellyttämän informaation tuottami-

sesta ja jakelusta aiheutuvaa työmäärää ja kustannuksia.

Myös tilaajavastuulaki lähtee siitä, että tilaajalla on oikeus hyväksyä viranomaisen antaman selvityksen sijasta yleisesti luotettavana pidetyn muun arvioijan tai tietojen ylläpitäjän antama tieto.

Toimenpide on myös yhdenmukainen ajankohtaisten, sekä EU:n piirissä että kotimaassa vireillä olevien kehittämishankkeiden tavoitteiden kanssa.

Julkisen sektorin hallussa olevien tietojen uudelleenkäytöstä 17 päivänä marraskuuta vuonna 2003 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/98/EY rakentuu peruseriaalle, jonka mukaan kaikki julkisen sektorin hallussa oleva tieto, johon ei nimenomaisesti sovelleta jotakin direktiivin mukaisista poikkeuksista, on uudelleenkäytettävissä kaupallisiin ja ei-kaupallisiin tarkoituksiin.

Komissio teki 12 päivänä joulukuuta 2012 ehdotuksen direktiivin muuttamiseksi, jonka tavoitteena on muun ohessa laajentaa direktiivin soveltamisalaa, rajoittaa julkisen sektorin tietoaisteistojen luovuttamisesta veloitettavia määriä, määrätä, että julkisen tiedon saantia koskeviin muutoksenhakukeinoihin tulee sisältyä riippumattomien viranomaisten valvontaa, sekä varmistaa, että käytettävissä on tiedon hakua helpottavia käytännön työkaluja. Valtioneuvosto on ehdotusta koskevassa 3 päivänä toukokuuta 2012 eduskunnalle antamassaan kirjelmässä (U 32/2012 vp) todennut pitävänsä direktiivin muuttamista kannatettavana. Valtioneuvosto totesi myös, että Suomen kansalliset julkisen tiedon saatavuutta koskevat kannanotot, kuten valtioneuvoston periaatepäätökset 3 päivänä maaliskuuta 2011 ja 5 päivänä lokakuuta 2011 sekä hallitusohjelmaan kirjatut toimenpiteet, ovat samansuuntaisia direktiiviehdotuksen kanssa.

Ehdotuksen mukaan Verohallinto voisi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa edellä tarkoitettuja yritysten julkisia verovelkatietoja samoin kuin yksityisen elinkeinonharjoittajan verovelkatietoja yritykselle, joka elinkeinotoimintanaan tarjoaa tilaajille tietopalvelua tilaajavastuulaisissa säädetyt selvittämisvelvollisuuden täyttämiseksi. Yritys voisi salassapitosäännösten estämättä luovut-

taa tietoja edelleen tilaajan mainittuun käyttötarkoitukseen. Tiedot voitaisiin luovuttaa tilaajalle myös teknisen käyttöliittymän avulla edellyttäen että tietojen hakijan tunnistaminen ja tietohakujen kirjaantuminen palveluyrityksen tietojärjestelmään on toteutettu valtionhallinnossa noudatettavien vaatimusten mukaisesti.

Tietojen luovuttaminen edellyttäisi, että Verohallinto myöntäisi hakemuksesta yritykselle luvan saada tietoja tietopalvelua varten. Lupapäätöksessä Verohallinnon olisi asetettava tarpeellisia tietojen salassapitoa, suojaamista ja muuta tietojenkäsittelyä samoin kuin käyttöoikeuksien valvontaa koskevia määräyksiä.

Vastaavin edellytyksin Verohallinto voisi myöntää luvan saada yritysten verovelkatietoja sellaiselle yritykselle, joka elinkeinotoimintanaan tarjoaa hankintayksiköille tietopalvelua hankintalaissa tarkoitettun verovelkoihin liittyvän poissulkemisperusteen selvittämiseksi.

Veronumeroiden luovuttaminen

Verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 17 §:n mukaan Verohallinto voi salassapitovelvollisuuden estämättä antaa rakennusalan työnantajalle tai työturvallisuuslain (738/1992) 52 a §:ssä tarkoitettun yhteisellä rakennustyömaalla pidettävän tunnisteiden antavalle työmaan päätoteuttajalle tiedon tämän yksilöimien työntekijöiden veronumeroista käytettäväksi veronumerosta ja rakennusalan veronumerorekisteristä annetussa laissa (1231/2011) säädettyyn tarkoitukseen.

Veronumeroita on katsottu voitavan luovuttaa myös Suomen Tilaajavastuu Oy:lle, joka osana tarjoamia palveluja välittää rakennusalan työntekijöiden veronumeroja koskevia tietoja rakennusosalalla toimiville asiakkailleen. Toiminta keventää tarkoituksenmukaisella tavalla veronumeromenettelystä rakennuttajille ja muille rakennusalan toimijoille aiheutuvaa hallinnollista taakkaa. Tietojen luovuttamisesta ei kuitenkaan ole laissa nimenomaisesti säädetty.

Esityksessä ehdotetaan verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annettuun lakiin lisättäväksi säännös veronumeroiden luovuttamisesta edellä tarkoitetuille tietopalvelua tarjoaville yrityksille.

Tilaajavastuulain mukainen verovelkojen selvittämisvelvollisuus

Yritysten verovelkatietojen julkisuutta ja yksityisten elinkeinonharjoittajien verovelkatietojen luovuttamista koskevien ehdotusten johdosta tarkistettaisiin tilaajavastuulain säännöksiä verovelkatietojen selvittämisestä. Nykyistä menettelyä, jossa tilaajan on pyydetävä ja sopimuspuolen on annettava tilaajalle Verohallinnon antama todistus verojen maksamisesta tai verovelkatodistus tai selvitys siitä, että verovelkaa koskeva maksusuunnitelma on tehty, muutettaisiin siten, että tilaaja voisi selvittää vastaavat tiedot Verohallinnolta verotustietojen julkisuutta ja salassapitoa koskevaan lakiin ehdotettujen muutosten mukaisesti.

Tavoitteena on, että tilaajat täyttäisivät selvitysvelvoitteensa sähköisesti joko julkisesta verovelkarekisteristä tai yksityisten elinkeinonharjoittajien osalta teknisen käyttöyhteyden avulla Verohallinnolta. Selvitysvelvollisuuden täyttäminen olisi dokumentoitavissa tulostamalla Verohallinnon rekistereistä saatu tieto asiakirjamuotoon.

Yritysten hallinnollisen vaivan vähentämiseksi tarkoituksena on, että julkisen verovelkarekisterin tietojen lisäksi yksityisen elinkeinonharjoittajan verovelkatieto olisi haettavissa yleisen tietoverkon kautta käytettävään yritys- ja yhteisötietojärjestelmän tietopalvelun käyttöliittymään luotavan linkin välityksellä Verohallinnon ylläpitämästä rekisteristä. Näin tilaajat voisivat saada verovelkatiedon yhden luukun periaatteen mukaisesti samalla kun muutkin yritys- ja yhteisötietojärjestelmässä olevat selvitysvelvollisuuden piiriin kuuluvat tiedot.

Tilaaajien käytettävissä säilyisi edelleen tilaajavastuulain tuntema mahdollisuus tukeutua yleisesti luotettavana pidetyn muun arvioijan tai tietojen ylläpitäjän verovelasta antamaan selvitykseen.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Vaikutukset julkiseen talouteen

Uudistus edistäisi hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti harmaan talouden torjuntaa julkisissa hankinnoissa ja tilaajavastuulain soveltamisalaa kuuluvissa tilanteissa. Verovelkojen julkisuus kannustaisi yleisesti verovelkaisia yrityksiä täyttämään maksuvelvoitteen. Uudistus vähentäisi verojäämien määrää tai ainakin hidastaisi niiden kasvua.

Siltä osin kuin uudistuksella voidaan vähentää harmaan talouden toimijoiden toimintaedellytyksiä, uudistus vaikuttaisi kilpailuolosuhteita tervehdyttävästi, mikä edistäisi velvoitteistaan huolehtivien yritysten liiketoimintaedellytyksiä ja kannattavuutta lisäten myös tätä kautta verotuloja yrityssektorilta.

Euromääräisten arvioiden esittämiseen verotulojen lisäyksestä ei kuitenkaan ole edellytyksiä.

Vaikutukset Verohallinnon kustannuksiin

Verovelkarekisterin edellyttämien tietojärjestelmämuutosten kustannusten toteuttamisen on arvioitu vaativan noin tuhannen henkilötyöpäivän työmäärän, mistä aiheutuisi kertaluonteisia kustannuksia xx euroa.

Tietojärjestelmän ylläpitokustannusten arvioidaan olevan järjestelmän käyttöönoton alkuvaiheessa xx euroa ja toiminnan vakiinnuttua xx euroa.

Verovelkatietojen julkisuuden laajentamisen myötä luovuttaisiin verovelkojen protestoinnista, mistä arvioidaan saatavan työmääräsäästöjä arviolta xxx henkilötyövuotta ja muita kustannussäästöjä xx euroa. Säästöjä tulisi myös siitä, että Verohallinnolta pyydettyjen verovelkatodistusten määrät alenisivat merkittävästi. Vuonna 2012 verovelkatodistuksia annettiin noin 200 000 kappaletta, joista 87 000 kappaletta edellytti manuaalista käsittelyä. Verovelkatodistuksia annetaan erityisesti tilaajavastuulain edellyttämiä selvityksiä varten. Verovelkojen julkisuus toteutettaisiin kokonaisuudessaan automaatioissa, joten pitkällä tähtäimellä työmääräsäästöt olisivat merkittävät.

4.2 Vaikutukset yrityksille

Ehdotuksilla on välittömiä vaikutuksia tilaajana oleville yrityksille, tarjoajayrityksille, verovelkatietoja välittäville palveluyrityksille, luottotietotoimintaa harjoittaville yrityksille ja protestilistoja julkaiseville yrityksille.

Vaikutuksista tilaajayrityksille

Tilaajayritykset voisivat vastaisuudessa saada tiedot tarjoajayrityksen verovelosta joko tältä itseltään tai tilaaja voi selvittää tiedot Verohallinnolta. Näiden vaihtoehtojen lisäksi ehdotukset mahdollistavat sen, että tilaaja ja hankintayksikkö voivat kääntyä palveluyrityksen puoleen, joka tekee selvityksen tilaajan puolesta.

Verovelkatietojen saatavuuden helpottaminen vähentäisi tilaajayrityksille verovelkatietojen selvittelystä aiheutuvaa hallinnollista taakkaa ja kustannuksia. Työ- ja elinkeinoministeriössä on osana työnantajavelvoitteiden hallinnollista taakkaa koskevaa selvitystyötä selvitetty tilaajavastuulain mukaisesta selvitysvelvollisuudesta aiheutuvia kustannuksia. Selvityksen ohjausryhmän asiantuntija-arvion mukaan vuonna 2006 ulkopuolista työvoimaa käyttäviä yrityksiä oli 65 540. Näistä 17 000 käytti vuokratyövoimaa ja 48 540 alihankkijoita. Selvityksen mukaan tilaajavastuulain 5 §:ssä tarkoitettujen selvitysten pyytämisestä aiheutuu yrityksille vuositasolla noin 1 170 euron suuruinen hallinnollinen kustannus. Vastaava kustannus mikroyrityksissä oli 81—972 euroa ja pienyrityksissä 25—300 euroa vuodessa. Käytettävissä ei ole arvioita siitä, miltä osin nyt tehdyt ehdotukset alentaisivat tilaaja-asiakkaiden kustannuksia.

Kustannussäästöjen ohella ehdotukset parantavat verovelosta käytettävissä olevan tiedon laatua ja ajantasaisuutta, mikä edistää yritysten asiakassuhteisiin liittyvien riskien hallintaa.

Vaikutuksista tarjoajayrityksille

Ehdotukset keventäisivät myös tarjoajayrityksille aiheutuvaa hallinnollista raskautta siltä osin kuin tilaajat vastaisuudessa selvittäisivät sopimuskumppanin tiedot suoraan Ve-

rohallinnolta, jolloin tarjoajan ei tarvitse hankkia todistusta Verohallinnolta ja toimittaa sitä edelleen tilaajalle. Samoin poistuu tarve tarjoajayritysten antamien valtakirjojen käyttämiseen verovelkatietojen selvittämiseksi.

Erityisiä vaikutuksia ehdotuksilla on verovelkaisille tarjoajayrityksille. Verovelkojen euromääräinen julkaisukynnys julkisessa verovelkarekisterissä poistuisi nykyiseen protestilistajulkaisuuteen verrattuna, minkä johdosta aiempaa selvästi useamman yrityksen verovelat voisivat tulla yleiseen tietoon. Tämä koskisi kuitenkin valtaosin yrityksiä, joiden verovelkojen määrä on enintään muutama tuhat euroa. Kun verovelan määrä on verrattain vähäinen, yrityksillä on myös monesti edellytykset sopeutua tilanteeseen ja välttää julkaisu suorittamalla verovelkansa. Verovelkarekisteriin lopulta päätyvien yritysten määrää on tämän vuoksi vaikea ennakoita.

Edellä esitetyn mukaisesti vuoden 2011 lopussa verovelkaisia muita yrityksiä kuin yksityisiä elinkeinonharjoittajia oli vajaat 25 000 ja näillä olevan verovelan yhteenlaskettu määrä noin 580 miljoonaa euroa. Täytäntöönpanon kieltoja koskevia määräyksiä annettiin vuonna 2012 noin 7 000 kappaletta. Yksinomaan ilmoituslaininlyönnin perusteella verovelkarekisteriin päätyvien yritysten määrä on oletettu varsin vähäiseksi.

Verovelkarekisteriin päätyvien yritysten kohdalla julkisuus vaikuttaa protestilistajulkisuuden tavoin, joskin laaja-alaisemmin, koska yritysten verovelkatilanteen selvittäminen olisi kaikkien käytettävissä vaivattomasti. Verovelan julkaisulla on kielteinen vaikutuksensa yrityksen liiketoimintaedellytyksiin, mihin sen käyttö perintäkeinona perustuukin. Uudistuksen myötä yritys voisi kuitenkin omin toimin tehokkaasti palauttaa tilanteen ennalleen maksamalla verojäämäänsä.

Yrityksen poistaminen verovelkarekisteristä verovelan maksun johdosta ei kuitenkaan vaikuttaisi siihen, että verovelkaa koskeva merkintä säilyy luottotietorekisterissä luottotietolain mukaisesti, jos verovelkaa koskeva tieto verovelkarekisterissä julkaisun johdosta luottotietorekisteriin merkitään.

Verovelkatietojen julkisuuden kielteisiä vaikutuksia vähentäisi se, että täytäntöönpa-

non keskeytys estäisi verovelan julkaisun ja että tieto maksujärjestelystä ilmoitettaisiin julkisen verovelkatiedon yhteydessä.

Verovelkaisten yksityisten elinkeinonharjoittajien osalta uudistuksen tuoma olennainen muutos on se, että heidän verovelkatietojensa selvittäminen tilaajavastuulain soveltamistilanteissa ja julkisten hankintojen yhteydessä tehostuu, mikä tavoitteena onkin.

Muista yritysvaikutuksista

Ehdotusten tavoitteet liittyvät keskeisesti harmaan talouden torjuntaan. Siinä määrin kuin ehdotetuilla toimenpiteillä on tältä kannalta suotuisia vaikutuksia, hyötyjinä ovat julkisen talouden lisäksi rehellisesti toimivat ja velvoitteistaan huolehtivat yritykset kilpailuedellytysten parantuessa harmaan talouden vähenemisen myötä. Harmaan talouden vähenemisestä johtuva tosiasiallisen veropohjan laajeneminen on omiaan vähentämään rehellisesti toimiviin yrityksiin kohdistuvia verotuotto-odotuksia.

Julkinen verovelkarekisteri korvaisi sen piiriin kuuluvien yritysten osalta protestilistalla julkaisun Verohallinnon perintäkeinona. Verohallinto voisi pyynnöstä toimittaa verovelkarekisterin tietoja Viralliselle lehdelle ja protestilistoja julkaiseville talousalan lehdille, kuten Verohallinto nykyisinkin toimittaa julkaistavia verovelkatietoja. Mainittujen julkaisujen toimitusten arvioitavaksi jäisi, miten julkisen verovelkarekisterin perustaminen olisi otettava huomioon verovelkatietojen julkaisupolitiikassa.

Ehdotetut muutokset merkitsevät väistämättä sitä, että Verohallinnon asema velkojana muihin, yksityisen sektorin velkoihin verrattuna, paranee.

Verovelkatietojen saattaminen julkisiksi verovelkarekisterissä ja elinkeinonharjoittajien verovelkatietojen saatavuuden helpottaminen voivat jossain määrin johtaa myös tietojen epäasianmukaiseen käyttöön, esimerkiksi niiden päätymiseen sääntelyn tavoitteiden vastaisesti yleiseen tietoverkkoon. Yksityisten elinkeinonharjoittajien osalta tätä vaaraa vähentää, joskaan ei välttämättä kokonaan täysin poista, se, että tiedon haut kirjautuvat Verohallinnon ja tietoja välittävien palveluyritysten tietojärjestelmiin, tietojen ha-

kua valvotaan ja salassa pidettävien henkilötietojen väärinkäyttö on sanktioitu.

Ongelmana julkisen verovelkarekisterin tietojen päätymisessä jotain toista kautta julkisuuteen on se, että yleisön saatavissa voi liikkua vääriä ja vanhentuneita tietoja, jotka ovat käytännössä myös viranomaiskontrollin ulkopuolella. Väärinkäytösten kohteeksi joutuneiden yritysten edun mukaista on tällöin, että oikea ja ajantasainen tieto on saatavissa Verohallinnon tietopalvelusta. Tämä samalla vähentää motiiveja julkisten verovelkatiетоjen käsittelyyn ehdotetun sääntelyn tavoitteiden vastaisesti.

4.3 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Ehdotusten vaikutuksia Verohallinnon antamien verovelkatodistusten määrään ja siitä aiheutuvaa kustannussäästöä on käsitelty edellä jaksossa ”4.1 Vaikutukset julkiseen talouteen”.

Verovelkarekisterin käyttöönotto lisäisi tilapäisesti asiakaspalvelun ja neuvonnan tarvetta Verohallinnossa. Verovelkarekisterissä olevien tietojen oikaisu- ja korjauspyyntöjen käsittelyn arvioidaan samoin lisäävän Verohallinnon työmäärää erityisesti alkuvaiheissa.

Ehdotuksilla olisi samoja myönteisiä vaikutuksia julkisista hankinnoista vastaaville hankintayksiköille, joita on edellä kuvattu tilaajayritysten osalta. Hankintayksiköille muutos olisi merkittävämpi kuin tilaajavastuulain mukaisille tilaajille, koska hankintalaki ei suoranaisesti velvoita hankintayksiköitä pyytämään tai ehdokkaana tai tarjokkaana olevaa yritystä esittämään selvitystä verovelloista. On syytä olettaa, että velvoittavien säännösten puuttuessa hankintayksiköt eivät käytännössä ole selvittäneet sopijapuo-

len verovelkatilannetta siinä laajuudessa, kuin olisi ollut perusteltua. Uudistus tarjoaa mahdollisuuden siihen, että verovelkatiетоjen selvittämisestä tulee hankintapäätösten yhteydessä säännönmukainen esitoimi.

Verovelkatiетоjen julkisuus parantaa verovelkatiетоjen saatavuutta ja käytettävyyttä myös muussa viranomaistoiminnassa.

5 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä. Esityksestä on pyydetty lausunto seuraavilta viranomaisilta ja järjestöiltä: AKA-VA ry, Bisnode Finland Oy, Nordic Morning (Edita Oy), Elinkeinoelämän Keskusliitto EK ry, Finanssialan Keskusliitto FK, Helsingin hallinto-oikeus, Helsingin kaupunki, Kaupalehti Oy, Keskuskauppakamari, KHT-yhdistys ry, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, oikeusministeriö, Perheyrittäjien Liitto ry, Rakentamisen Laatu RALA ry, Sanoma News Oy/Taloussanomien sisäasiainministeriö, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Suomen Asiakastieto Oy, Suomen Kuntaliitto ry, Suomen Tilajavastuu Oy, Suomen veroasiantuntijat SVA ry, Suomen Yrittäjät ry, Tietosuojavaltuutetun toimisto, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry, työ- ja elinkeinoministeriö, Verohallinto ja Veronmaksajain Keskusliitto ry.

Lausunnoissa esitetty on mahdollisuuksien mukaan otettu jatkovalmistelussa huomioon.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2014 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta

2 a luku. *Yritysten verovelkarekisteri ja siihen talletettujen tietojen julkisuus.*

Verovelkarekisteriä koskevat säännökset otettaisiin lakiin lisättävään uuteen 2 a lukuun.

9 a §. *Yritysten verovelkarekisteri, sen käyttötarkoitus ja tietosisältö.* Lakiin lisättävään 2 a luvun 9 a §:n 1 momentissa määriteltäisiin ne yritykset, joiden verovelkoja koskevia tietoja ylläpidettäisiin verovelkarekisterissä. Lisäksi pykälässä säädettäisiin rekisterin käyttötarkoituksesta.

Rekisterin piiriin kuuluvien yritysten määrittely tapahtuisi viittauksin yritys- ja yhteisötietolain 3 §:ään, jossa säädetään yritys- ja yhteisötietojärjestelmään rekisteröitävistä yksiköistä. Verovelkatietojen julkisuus, josta säädettäisiin 9 c §:ssä, koskisi yritys- ja yhteisötietolain 3 §:n 1 momentin 2, 4 ja 5 kohdissa mainittuja yrityksiä ja yhteisöjä. Näitä ovat avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö, osakeyhtiö, osuuskunta, yhdistys, säätiö ja muu yksityisoikeudellinen oikeushenkilö, eurooppayhtiö, eurooppaosuuskunta ja eurooppalainen taloudellinen etuyhtymä sekä ulkomaisen yhteisön tai säätiön Suomessa oleva sivuliike.

Verovelkarekisteriä ylläpidettäisiin lisäksi yritys- ja yhteisötietojärjestelmään rekisteröitävien sellaisten elinkeinotoimintaa harjoittavien luonnollisten henkilöiden ja kuolinpesien veroveloista, jotka on merkitty kaupparekisteriin tai arvonlisäverovelvollisten rekisteriin. Elinkeinonharjoittajia koskevat tiedot eivät olisi julkisia, mutta heitä koskevia tietoja voitaisiin luovuttaa 20 a—20 c §:n mukaisesti tilaajavastuulaissa tarkoitetuille tilaajille, hankintalaissa tarkoitetuille hankintayksiköille ja tietopalvelua tilaajille ja hankintayksiköille tarjoaville palveluyrityksille.

Koska yksityisen elinkeinonharjoittajan verovelkatiedot ovat henkilötietoja, jotka kuuluvat yksityisyyden ja henkilötietojen suojan piiriin, on yksityinen elinkeinonharjoittaja määriteltävä tarkkarajaisesti. Muiden yritys-

ten määrittelyn tapaan yksityinen elinkeinonharjoittaja määriteltäisiin tukeutuen yritys- ja yhteisötietolain määritelmiin. Tavoitteena on tehdä selkeä rajanveto varsinaisten elinkeinotoiminnan harjoittajaksi katsottavien henkilöiden ja muiden yritys- ja yhteisötietojärjestelmään rekisteröityjen luonnollisten henkilöiden välillä, joista jälkimmäisten verovelkatietoja ei voitaisi luovuttaa.

Yritys- ja yhteisötietolain 3 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan yritys- ja yhteisötietojärjestelmään rekisteröidään elinkeinotoimintaa harjoittava luonnollinen henkilö ja kuolinpesä.

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmään voidaan pykälän 2 momentin mukaan rekisteröidä muitakin kuin lain 1 momentissa tarkoitettuja yrityksiä ja yhteisöjä. Tällaisia tahoja ovat 2 momentin 1 kohdan mukaan työnantajarekisteriin merkittävä työnantaja, 2 kohdan mukaan ennakkoperintärekisteriin merkittävä luonnollinen henkilö tai ilman sivuliikettä Suomessa toimiva ulkomainen yhteisö tai säätiö ja 3 kohdan mukaan arvonlisäverovelvollinen tai arvonlisäverovelvolliseksi hakeutuva.

Siten myös muu luonnollinen henkilö kuin elinkeinonharjoittaja voi tulla merkityksi yritys- ja yhteisötietojärjestelmään ja saada yritys- ja yhteisötunnus, esimerkiksi kun on kyse työnantajarekisteriin merkitystä kotitaloustyönantajasta. Sama koskee henkilöä, joka elinkeinotoimintaa harjoittamatta on hakeumuksesta merkitty ennakkoperintärekisteriin välttyäkseen ennakonpidätyksiltä. Tällaisten henkilöiden, kuten omaishoitajien tai perhepäivähoitajien, toiminta on henkilötietojen suojan näkökulmasta rinnastettavissa lähinnä palkansaajiin. Tämän vuoksi mainitut henkilöt on erikseen otettu huomioon yritys- ja yhteisötietolain 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa siten, että muuta kuin elinkeinotoimintaa harjoittavan luonnollisen henkilön ja kuolinpesän osalta yritys- ja yhteisötietojärjestelmään lain 4 §:n nojalla talletetuista tiedoista vain osa merkitään julkiseen yritys- ja yhteisötietorekisteriin.

Rajanvetoa ei voida tehdä sen perusteella, harjoittaako henkilö elinkeinotoimintaa, koska elinkeinotoiminnan käsitettä ei ole yritys-

ja yhteisötietolaissa nimenomaisesti määritellyt. Käytännössä ”elinkeino toimintaa harjoittavana luonnollisena henkilönä”, joiden osalta yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin merkittäviä tietoja ei ole rajoitettu, yritys- ja yhteisötietojärjestelmään rekisteröidään kaupparekisteriin merkityt yksityiset elinkeinonharjoittajat sekä Verohallinnon arvonlisäverovelvollisten rekisteriin merkityt luonnolliset henkilöt.

Verovelkarekisterin piiriin kuuluisivat ehdotuksen mukaan sellaiset yritys- ja yhteisöjärjestelmään rekisteröidyt luonnolliset henkilöt ja kuolinpesät, jotka on merkitty kaupparekisteriin tai arvonlisäverovelvollisten rekisteriin.

Määrittelyssä olisi lähtökohtana kaupparekisteriin merkintä, johon ei kuitenkaan voida yksistään tukeutua sen vuoksi, että kaupparekisteri-ilmoitusta ei ole velvollinen kaupparekisterilain 3 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan tekemään maatilatalouden harjoittaja eikä mainitun lainkohdan ja elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain (122/1919) 5 §:n mukaan se, joka pitämättä liikehuoneistoa, konttoria tai erityistä myyntipaikkaa harjoittaa muuta kuin luvanvaraista elinkeinoa ilman muita apulaisia kuin avio puolisoa tai suoraan etenevää polvea olevia vajavaltaisia jälkeläisiä.

Tämän vuoksi verovelkarekisterin piiriin kuuluisivat myös arvonlisäverovelvollisten rekisteriin merkityt, riippumatta siitä, onko liiketoimintaa harjoittava henkilö arvonlisäverolain mukaan arvonlisäverovelvollinen vai onko hän hakeutunut verovelvolliseksi. Säännöksen piiriin tulisivat siten myös maatalouden harjoittajat.

Koska arvonlisäverotukseen liittyy poikkeuksia myynnin verollisuudesta, ehdotetun säännöksen piiriin eivät kuuluisi kaikki yritys- ja yhteisötietojärjestelmään merkityt luonnolliset henkilöt. Verovelkatietoja ei voisi saada esimerkiksi ei-arvonlisäverollisia terveydenhoitopalveluja ilman erityistä liiketoimipaikka ja ulkopuolisia työntekijöitä tarjoavista yksityisistä elinkeinonharjoittajista. Käytännössä olisi kuitenkin varsin poikkeuksellista, että verovelkarekisterin soveltamisalan ulkopuolelle jäisi henkilöitä, joiden verovelkatilanteen selvittämiseen tilaajavastuulakia tai hankintalakia sovellettaessa tulisi

tarve. Vaikka tällaisten henkilöiden rajaaminen verovelkarekisterin soveltamisalan ulkopuolelle ei henkilöiden tasapuolisen kohtelun näkökulmasta olekaan täysin perusteltua, merkitsisi rajauksesta luopuminen henkilötietojen suojan näkökulmasta merkittävämpää epäkohtaa.

Rekisterin käyttötarkoituksena on ensinnä verotulojen kertymän tehostaminen, millä viitataan siihen veronmaksuun yleisesti kannustavaan vaikutukseen, joka verovelkojen julkaisulla olisi. Toisena säännöksessä todettuna käyttötarkoituksena on yrityksen maksukyvyyn arvioiminen. Verovelkarekisteri olisi asiakkaille, kuten valtion ja kunnan hankintayksiköille, väline ennen sopimussuhteen ryhtymistä selvittää yrityksen kykyä selviytyä verovelvoistaan. Edelleen käyttötarkoituksena olisi elinkeinonharjoittajalle säädettyjen selvitysvelvoitteiden toteuttaminen, millä viitataan erityisesti tilaajavastuulain mukaiseen tilaajan selvitysvelvoitteisiin.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin rekisteriin merkittävistä tiedoista. Verovelkarekisteriin merkittäisiin sellaisten Verohallinnon kantamien verojen yhteismäärä, joista ei ole voimassa muutoksenhakuviranomaisen täytäntöönpanon keskeyttämistä koskevaa määräystä.

Verohallinnon kantamia tuloverotukseen liittyviä veroja ovat valtionvero, kunnallisvero, yhteisön tulovero, kirkollisvero, vakuutetun sairausvakuutusmaksu ja päivärahamaksu, korkotulojen lähdevero, henkilön yleisradiovero ja yhteisön yleisradiovero. Muita Verohallinnon kantamia veroja ovat arvonlisävero, arpajaisvero, arvonimistä suoritettava vero, autovero, kiinteistövero, korkotulon lähdevero, metsänhoitomaksu, pankkivero, perintö- ja lahjavero, tonnistovero, työnantajan sosiaaliturvamaksu, vakuutusmaksuvero ja varainsiirtovero.

Verona pidettäisiin myös tuloveron suoritukseksi määrättyjä ennakkoita sekä työnantajan ja muun suorituksen maksajan toimittamia ennakonpidätyksiä. Pykälän 6 momentin mukaisesti pykälässä tarkoitettuna verovelkana pidettäisiin myös veron liitännäis seuraamuksista samoin kuin laiminlyönnin perusteella verolainsäädännön mukaan määrättyistä tai suoritettavista seuraamuksista johtuvaa Verohallinnon saatavaa.

Pykälässä tarkoitettua verovelkaa voi muodostua myös maataloudessa käytettyjen eräiden energiatuotteiden valmisteveron palautuksesta annetun lain (603/2006) mukaisen valmisteveron palautuksen johdosta, jonka mainitun lain 3 §:n mukaan suorittaa Verohallinto. Verovelka voi aiheutua siitä, että veron palautus on maksettu väärin perustein, minkä vuoksi Verohallinto määrää palautusta vastaavan määrän verovelvollisen maksettavaksi.

Pykälässä tarkoitettua verovelkaa on myös verovastuuseen perustuva verovelka, esimerkiksi kun avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö määrätään vastuuseen sen tulon perusteella osakkaalle määrätystä verosta.

Lisäksi säännöksessä tarkoitettua verovelkaa voi joissain tapauksissa aiheutua eräiden jo kumottujen verolakien mukaisista Verohallinnon kantamista veroista.

Täytäntöönpanon keskeyttämistä koskeva muutoksenhakuviranomaisen määräys, joka estää verovelan julkaisun, voi verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain (706/2007) 12 §:n mukaan sisältää saatavan ulosoton kiellon tai ulosoton keskeyttämistä koskevan määräyksen. Muutoksenhakuviranomaisella tarkoitetaan myös Verohallintoa sen käsitellessä oikaisuvaatimusta tai valitusta oikaisuvaatimuksena.

Pykälän 2 momentin 3 kohdan mukaan rekisteriin merkittäisiin tieto siitä, onko yritys laiminlyönyt arvonlisäverotusta tai ennakonpidätyksiä ja työnantajan sosiaaliturvamaksua koskevan ilmoituksen antamisen.

Momentin 4 kohdan mukaan rekisteriin merkittäisiin tieto maksujärjestelyn olemassaolosta ja sen piiriin kuuluvien verovelkojen yhteismäärästä.

Pykälän 3 momenttiin sisältyisi säännös yrityksen merkitsemisestä rekisteriin pelkän ilmoituslaiminlyönnin perusteella.

Pykälän 4 momentin mukaan yritystä olisi ennen verovelan julkaisua kehoitettava maksamaan suorittamatta oleva määrä. Maksamiselle varattava 14 vuorokauden maksuaika olisi sama kuin verotililain 23 §:n 2 momentissa säädetty maksuaika. Mainitun lainkohdan mukaan kausiveroilmoitukseen perustuva velvoite voidaan lähettää perittäväksi ulosottoin tai ilmoittaa julkaistavaksi aikaisintaan 2 viikon kuluttua siitä, kun

verovelvollisen katsotaan saaneen tiedon suorittamatta jääneen velvoitteen sisältävästä verotiliotteesta.

Pykälän 5 momentin mukaan rekisteriin merkittävästä verovelasta vähennettäisiin yrityksen kausiveroilmoituksella ilmoittama palautukseen oikeuttava arvonlisävero, joka perustuu arvonlisäverolain 149 §:ään ja 149 §:n 3 momenttiin. Palautus voi johtua 149 §:n mukaisesta alarajahuojennuksesta tai siitä, että yritys ei ole voinut tehdä arvonlisäverolain 78 tai 80 §:ssä tarkoitettuja vähennyksiä verokaudelta täysimääräisenä. Säännös on tarpeen, koska palautukseen oikeuttava arvonlisävero luetaan yrityksen muiden verovelvoitteiden suorituksiksi, kuitenkin vasta sen jälkeen, kun ilmoitus on ehditty asianmukaisesti käsitellä. Yritystä ei ole perusteltua merkitä verovelkarekisteriin verovelkojen perusteella, jos niiden määrän ylittävää palautettavaa arvonlisäveroa koskeva kausiveroilmoitus on käsiteltävänä.

9 b §. *Verovelkarekisteriin merkittyjen tietojen poistaminen.* Pykälässä säädettäisiin verovelkatiedon poistamisesta verovelkarekisteristä. Tieto olisi 1 momentin mukaan poistettava heti, kun suoritus verovelan maksusta on saapunut Verohallinnolle tai Verohallinto on saanut tiedon muutoksenhakuviranomaisen päätöksestä. Rekisterin tietoja olisi vastaavasti päivitettävä, jos yritys tekee verovelasta osasuorituksen tai muutoksenhakuviranomaisen päätös koskee vain osaa verovelkoista.

Kun julkaistavien verovelkatietojen määrä merkittävästi kasvaisi eikä toimenpiteeseen enää liittyisi tarkoituksenmukaisuusharkintaa, julkaisemisen tavoitteiden kannalta on olennaista, että maksutiedot päivitetään mahdollisimman reaaliaikaisesti. Julkaisu-uhan veronmaksuun kannustava vaikutus menettäisi tehonsa julkaisun jälkeen, jos yritys ei verovelan maksamalla saisi yrityksen toiminnan kanalta haitallista verovelkatietoa poistetuksi verovelkarekisteristä. Pykälän 4 momentin aikamäärettä ”heti” on tämän vuoksi tulkittava tiukasti siten, että verovelka on veron suorituksen perusteella poistettava niin pian kuin se maksunvälityksen ja rekisterin päivityksen välttämättä vaativa aika huomioon ottaen on mahdollista.

Maksamatta olevaa veroa, joita ei vanhentumisen johdosta voida periä, ei merkittäisi rekisteriin. Vastaavasti rekisterissä oleva vero olisi sen vanhennuttua poistettava rekisteristä.

Verosaatava vanhentuu verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain 20 §:n nojalla viiden vuoden kuluttua sitä seuranneen vuoden alusta, jona se on määrätty tai maksuunpantu, ja muussa tapauksessa sitä seuranneen vuoden alusta, jona se on eräännytynyt. Vanhentumisaajan umpeen kuluminen ei kuitenkaan mainitun lain 21 §:n mukaan estä maksun saamista muun ohessa ulosmitatuista tai konkurssiin luovutetuista varoista tai, jos julkinen saatava on ilmoitettu julkisen haasteen johdosta, niistä varoista, joista julkisessa haasteessa ilmoitetut saatavat on suoritettava. Tällaiset verosaatavat kuuluisivat vanhentumisaajan kulumisesta huolimatta julkaistaviin verovelkoihin.

Tieto ilmoituspuutteesta olisi poistettava rekisteristä, kun ilmoittamisvelvollisuus on täytetty. Tieto ilmoituspuutteesta poistettaisiin lisäksi heti, kun sen kohdekauden verotus, jota ilmoituspuute koskee, on arvioverotusta tai maksuunpanoa koskevalla päätöksellä tai muutoin ratkaistu. Jos kohdekauden verotus on viranomaisitoimin ratkaistu ilmoituspuutteesta huolimatta, ilmoituspuutteen merkittämiseksi rekisteriin ei enää ole tarvetta. Jos yritys ei suorita kohdekaudelta maksettavaksi määrättyä veroa, verovelka tulisi merkittäväksi rekisteriin 9 a §:n 2 momentin 2 kohdan nojalla.

Yritystä koskevat kaikki tiedot olisi 3 momentin mukaan poistettava rekisteristä viimeistään 2 vuoden kuluessa yrityksen toiminnan päättymisestä. Säännöksen soveltaminen edellyttää, että Patentti- ja rekisterihallitus tai Verohallinto on saanut tiedon toiminnan päättymisestä.

9 c §. Verovelkarekisteriin merkittyjen tietojen julkisuus. Pykälässä säädettäisiin rekisteriin merkittyjen tietojen julkisuudesta ja jokaisen oikeudesta saada rekisteristä yleisen tietoverkon välityksellä yritys- ja yhteisötunnuksen perusteella siihen talletetut yritystä koskevat tiedot. Tietojen julkisuus koskisi yritys- ja yhteisötietolain 3 §:n 1 momentin 2, 4 ja 5 kohdassa tarkoitettuja yrityksiä. Tiedot elinkeinotoimintaa harjoittavan luon-

nollisen henkilön ja kuolinpesän verovelosta olisivat salassa pidettäviä verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 1 ja 4 §:n mukaisesti.

Tietojen haku on tarkoitus järjestää siten, että se tapahtuu yritys- ja yhteisötietojärjestelmän käyttöliittymän yhteydessä avattavan linkin kautta. Tietoja ei olisi saatavissa Verohallinnolta muuta kanavaa käyttäen. Tietojen haku järjestettäisiin siten, että tietoja voi hakea vain yksittäisinä hakuina. Tietojen massakopiointi ei siten olisi mahdollista. Lisäksi tietojen hakumahdollisuutta rajoitettaisiin siten, että sama hakija voisi vuorokauden aikana hakea tietoja vain rajallisesta määrästä yrityksiä.

Verovelkarekisteriin talletettujen salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta säädettäisiin 20—20 b §:ssä. Salassa pidettäviä verotustietoja voitaisiin luovuttaa myös muussa laissa säädetyn tiedonsaantioikeuden nojalla.

17 §. Tietojen antaminen ennakonpidätyksen toimittamista varten. Pykälän 1 momentista poistettaisiin 3 kohdan säännös veronumeroa koskevien tietojen luovuttamisesta rakennusalan työnantajalle tai työmaan päätoteuttajalle. Säännös siirrettäisiin lakiin lisättävään uuteen 17 a §:ään, jossa säädettäisiin veronumeroiden luovuttamisesta. Veronumeron luovuttamisessa ei varsinaisesti ole kyse tietojen antamisesta ennakonpidätyksen toimittamista varten, mihin 17 §:n otsikko viittaa.

17 a §. Tietojen antaminen veronumerosta. Pykälän 1 momentin 1 kohtaan sisältyisi 17 §:n 1 momentin nykyinen 3 kohdan säännös.

Momentin 2 kohdassa säädettäisiin Verohallinnon oikeudesta salassapitovelvollisuuden estämättä luovuttaa 20 b §:ssä tarkoitettulle palveluyritykselle tiedon yksilöityjen työntekijöiden veronumerosta luovutettavaksi edelleen rakennusalan työnantajalle tai päätoteuttajalle käytettäväksi veronumerosta ja rakennusalan veronumerorekisteristä annetussa laissa (1231/2011) säädettyyn tarkoitukseen. Tiedot voitaisiin antaa lain 20 b §:ssä säädetyin edellytyksin.

Pykälän 2 momenttiin sisältyisi säännös tietojen antamisesta teknisen käyttöyhteyden avulla.

20 §. *Tietojen antaminen eräille viranomaisille.* Pykälään lisättäisiin uudeksi 8 kohdaksi säännös Verohallinnon oikeudesta salassapitovelvollisuuden estämättä luovuttaa hankintayksikölle ehdokkaana tai tarjokkaana olevasta yksityisestä elinkeinonharjoittajasta 20 a §:ssä tarkoitetut tiedot hankintalain 54 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaisen, yrityksen verovelkoihin liittyvän poissulkemisperusteen selvittämiseksi. Mainitun säännöksen mukaan verojen tai sosiaaliturvamaksujen laiminlyönti on peruste sulkea ehdokas tai tarjokas tarjouskilpailun ulkopuolelle.

Yritysten verovelkarekisterissä olevat julkiset tiedot hankintayksikkö saisi ehdotetun 9 c §:n nojalla. Ehdotetun 20 §:n 8 kohdan nojalla hankintayksikkö saisi yrityksestä myös verovelkojen perintää koskevat, 20 a §:n 2 momentissa tarkoitetut tiedot.

20 a §. *Yrityksen ja yksityisen elinkeinonharjoittajan verovelkatiетоjen antaminen tilaajille.* Yksityisen elinkeinonharjoittajan ja kuolinpesän verovelkatiedot olisivat muiden yritysten verovelkatiedoista poiketen edelleen salassa pidettäviä verotustietoja. Pykälässä säädettäisiin näiden salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta tilaajalle tilaajavastuulain mukaisen selvittämismenettelyllä.

Pykälän 2 momentin nojalla Verohallinto voisi lisäksi luovuttaa tietoja verovelkoja koskevista yrityssaneerauksesta ja velkajärjestelystä. Saneerausmenettelyitä koskeva tieto myös nykyisin merkitään verovelkatoistukselle. Säännös koskisi sekä yksityisen elinkeinonharjoittajien ja kuolinpesien että muiden 9 a §:ssä tarkoitettujen yritysten velkoja koskevia saneerausmenettelyjä.

Tavoitteena on, että tietoja koskevat pyynnöt esitettäisiin ja tietojen luovutus tapahtuisi sähköisesti. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tietojen luovutuksesta teknisen käyttöyhteyden avulla. Tietojen luovutus edellyttäisi tiedon hakijan tunnistautumista luotettavalla tavalla, esimerkiksi Verohallinnossa useisiin käyttötarkoituksiin käytössä olevalla KATSO-tunnistautumismenettelyllä. Valvonnan mahdollistamiseksi Verohallinnon rekisteriin olisi talletettava tiedot verovelkatiedon hakijasta samoin kuin siitä, kenen verovelkatietoa on haettu.

20 b §. *Yrityksen ja yksityisen elinkeinonharjoittajan verovelkatiетоjen antaminen luvan saaneelle yritykselle.* Yritysten verovelkatiетоja voitaisiin hakemuksesta luovuttaa 1 ja 2 momentin nojalla yritykselle, joka elinkeinotoimintanaan tarjoaa tietopalvelua tilaajille tilaajavastuulain mukaisen selvittämismenettelyllä hankintayksikölle tarjoajan verovelkoihin liittyvän poissulkemisperusteen selvittämiseksi. Palveluyritys voisi luovuttaa tiedot edelleen käytettäväksi edellä mainittuihin tilaajavastuulain ja hankintalain mukaisiin käyttötarkoituksiin.

Tietojen luovuttaminen hankintayksikölle liittyy ehdotettuun 20 §:n 7 kohtaan. Tämän vuoksi edellytyksenä ei olisi, että hankintaan sovelletaan hankintalakia, vaan yrityksen verovelkatiетоja voitaisiin yhdenmukaisesti 20 §:n 7 kohdan kanssa luovuttaa myös silloin, kun hankintaan ei hankinnan arvon tai muun syyn johdosta sovelleta hankintalakia.

Luvan myöntämisen edellytyksenä olisi 3 momentin mukaan se, että palveluyritys noudattaa valtionhallinnossa noudatettavia tietojen käsittelyä, salassapitoa ja suojaamista koskevia lakisääteisiä velvoitteita. Näillä tarkoitetaan muun muassa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain, henkilötietolain sekä verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain mukaisia velvoitteita. Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 22 §:ssä säädetään asiakirjasalaisuudesta ja 23 §:ssä vaitiolovelvollisuudesta sekä lain 18 §:ssä hyvästä tiedonhallintatavasta, johon kuuluu muun muassa tietoturvallisuudesta huolehtiminen. Henkilötietolain 5, 7 ja 32 §:ssä säädetään muun muassa huolellisuusvelvoitteesta, tietojen käyttötarkoitussidonnaisuudesta ja tietojen suojaamisesta. Verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 1 ja 4 §:n sekä ehdotetun 9 c §:n nojalla luonnollisia henkilöitä ja kuolinpesiä koskevat lain 9 a §:ssä tarkoitetut verovelkatiedot olisivat salassa pidettäviä.

Verohallinto voisi 3 momentin mukaan lupapäätöksessään antaa tarkemmat määräykset tietojen käsittelystä, salassapidosta, suojaamisesta ja käyttöoikeuksien valvonnasta. Koska palveluyrityksen tulisi noudattaa viranomaisia sitovia velvoitteita, olisi tarpeen,

että Verohallinto antaisi lupapäätöksessään yksityiskohtaisemmat määräykset yritykselle näiden velvoitteiden noudattamisesta.

Pykälän 4 momentin mukaan lupa olisi peruutettava, jos yritys ei täyttäisi luvan myöntämisen edellytyksiä siitä, että se elinkeinotoimintanaan harjoittaa 1 ja 2 momentissa tarkoitettua tilaajavastuulakiin ja hankintalakiin liittyvää tietopalvelua. Lupa voitaisiin peruuttaa myös, jos yritys ei noudattaisi Verohallinnon päätöksessä asetettuja tarkempia määräyksiä valtionhallinnossa noudatettavista velvoitteista, jotka koskevat tietojen käsittelyä, salassapitoa, suojaamista ja käyttöoikeuksien valvontaa.

Tiedot voitaisiin 5 momentin mukaan antaa palveluyritykselle teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisesti. Palveluyritys voisi antaa tiedot teknisen käyttöyhteyden avulla edelleen tilaajalle ja hankintayksikölle. Edellytyksenä edelleen luovutukselle olisi se, että tunnistautuminen ja tiedonhakujen kirjautuminen palveluyrityksen tietojärjestelmään sekä käyttöoikeuksien valvonta on toteutettu valtionhallinnossa noudatettavien vaatimusten mukaisesti.

1.2 Laki tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä

5 §. Tilaajan selvitysvelvollisuus. Pykälän 3 momenttia muutettaisiin siten, että tilaaja voisi 1 momentin 3 kohdan mukaisen selvitysvelvollisuuden sijasta, joka koskee todistusta verojen maksamisesta, verovelkatodistusta taikka selvitystä siitä, että verovelkaa koskeva maksusuunnitelma on tehty, selvittää itse vastaavat tiedot Verohallinnolta ehdotettujen verotustietojen julkisuutta ja salassapitoa koskevien 2 a luvun ja 20 a §:n säännösten mukaisesti.

Momentin loppuosaan sisältyy säännös, jonka mukaan tilaaja voi hyväksyä viranomaisen antaman momentissa tarkoitetun selvityksen sijasta muun yleisesti luotettavana pidetyn arvioijan tai tietojen ylläpitäjän antaman selvityksen. Säännöstä muutettaisiin siten, että se koskisi myös verovelkatietojen selvittämistä.

2 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohdantana, lukuun ottamatta verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 17 §:n 1 momenttia ja 17 a §:ää, jotka ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014.

Verovelkarekisterin käyttöönotto ja yksityisten elinkeinonharjoittajien tietojen luovuttamisen aloittaminen edellyttävät aikaa vieviä tietojärjestelmämuutoksia, minkä vuoksi käyttöönottoaikataulua ei tässä vaiheessa ole mahdollista tarkoin ennakoita. Tämän vuoksi ehdotetaan, että lakien voimaantulosta säädettäisiin myöhemmin valtioneuvoston asetuksella. Lait on tarkoitus saattaa voimaan vuoden 2014 aikana niin pian kuin säännösten mukainen tietopalvelu on mahdollista käynnistää.

3 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Ehdotetuilla lainmuutoksilla luotaisiin tilaajille ja hankintayksiköille oikeus saada tietoja yhteisöjen ohella myös yksityisten elinkeinonharjoittajien verovelosta Verohallinnon rekisteristä.

Verovelkatietojen käsittelyllä on välittömät liittymäkohdat perustuslaissa säädettyyn yksityiselämän ja henkilötietojen suojaan. Perustuslain (731/1999) 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Henkilötietojen suojasta säädetään lainkohdan mukaan tarkemmin lailla.

Säännöksen lakiviittaus henkilötietojen suojasta edellyttää lainsäätäjän säätävän tästä oikeudesta, mutta se jättää sääntelyn yksityiskohdat lainsäätäjän harkintaan. Tällainen perusoikeussäännös sitoo lainsäätäjän sisällöllistä harkintaa vähemmän kuin sen tapainen sääntelyvarauksen sisältävä säännös, jossa perusoikeuden todetaan olevan olemassa sen mukaan kuin lailla säädetään. Lainsäätäjän liikkuma-alaa rajoittaa kuitenkin se, että henkilötietojen suoja osittain sisältyy samassa 10 §:n 1 momentissa lähtökohtaisesti suojatun yksityiselämän piiriin.

Perusoikeuksiin puuttumisen sallittavuutta on arvioitava perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten valossa. Perustuslakivaliokunnan ratkaisukäytännössä on erityistä huomiota kiinnitetty lailla säätämisen vaatimukseen, rajoituksen täsmällisyys- ja tarkkarajaisuusvaatimukseen, rajoitusperusteiden hyväksyttävyyteen, suhteellisuusvaatimukseen ja oikeusturvavaatimukseen.

Kuten aiemmin on tuotu esiin, esityksessä on päädytty yksityisyyden suojaan liittyvien näkökohtien johdosta nyt ehdotettuun ratkaisuun, jonka mukaisesti yksityisten elinkeinoharjoittajien verovelkatiedot eivät muiden yritysten verovelloista poiketen olisi julkisia, vaan tietoja olisivat oikeutetut saamaan vain tilaajat tilaajavastuulaissa ja hankintayksiköt hankintalaissa säädettyjen velvoitteidensa täyttämiseksi, joilla pyritään turvaamaan tärkeitä yhteiskunnallisia intressejä turvaamiseksi luotujen. Ratkaisu on perusoikeuksien rajoitusperusteiden hyväksyttävyyden ja suhteellisuusvaatimuksen näkökulmasta ongelmaton.

Ehdotuksessa on perustuslakivaliokunnan ratkaisukäytännössään edellyttämällä tark-

kuudella myös säädetty luovutettavan tiedon sisällöstä ja luovuttamisesta samoin kuin muista tarvittavista seikoista. Lakiehdotus on hallituksen käsityksen mukaan henkilötietojen suojaa koskevan perustuslain 10 §:n 1 momentin henkilötietojen ja yksityiselämän suojan kannalta ongelmaton.

Voimaantulo

Perustuslain 79 §:n mukaan laista tulee käydä ilmi, milloin se tulee voimaan. Erityisestä syystä laissa voidaan säätää, että sen voimaantuloajankohdasta säädetään asetuksella.

Edellä jaksossa "3 Voimaantulo" selostetuista syistä ehdotetut muutokset saatettaisiin voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettyään ajankohtana vuoden 2014 aikana, lukuun ottamatta verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 17 ja 17 a §:ää.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain (1346/1999) 17 §:n 1 momentti ja 20 §:n 7 kohta,
 sellaisina kuin ne ovat, 17 §:n 1 momentti laissa 1234/2011 ja 20 §:n 7 kohta laissa 988/2012, ja

lisätään lakiin uusi 2 a luku, uusi 9 a—9 c §, uusi 17 a § ja 20 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1500/2011 ja 988/2012, uusi 8 kohta sekä lakiin uusi 20 a ja 20 b § seuraavasti:

2 a luku

Yritysten verovelkarekisteri ja siihen tallettujen tietojen julkisuus

9 a §

Yritysten verovelkarekisteri, sen käyttötarkoitus ja tietosisältö

Verohallinto ylläpitää rekisteriä (verovelkarekisteri) yritys- ja yhteisötietojärjestelmään rekisteröityjen yritys- ja yhteisötietolain (244/2001) 3 §:n 1 momentin 2, 4 ja 5 kohdissa tarkoitettujen yritysten verovelloista. Rekisteriä ylläpidetään lisäksi yritys- ja yhteisötietojärjestelmään rekisteröityjen sellaisten luonnollisten henkilöiden ja kuolinpesien verovelloista, jotka on merkitty kaupparekisteriin tai arvonlisäverovelvollisten rekisteriin. Verovelkarekisterin käyttötarkoitus on verotulojen kertymän tehostaminen, yrityksen maksukyvyyn arvioiminen sekä laissa elinkeinonharjoittajalle säädettyjen selvitysvelvoitteiden toteuttaminen.

Verovelkarekisteriin merkitään:

1) yrityksen nimi sekä yritys- ja yhteisötunnus;

2) tieto yrityksen sellaisten erääntyneiden ja suorittamatta olevien Verohallinnon kantamien verojen yhteismäärästä, joista ei ole voimassa muutoksenhakuviranomaisen täytäntöönpanon keskeyttämistä koskevaa määrystä;

3) tieto siitä, onko yritys laiminlyönyt arvonlisäveroa taikka ennakonpidätyksiä tai työnantajan sosiaaliturvamaksuja koskevan ilmoituksen antamisen;

4) tieto siitä, onko yrityksellä Verohallinnon tekemää maksujärjestelyä ja mitä verovelkojen määrää maksujärjestely koskee.

Yritystä koskevat tiedot voidaan merkitä verovelkarekisteriin 2 momentin 3 kohdassa tarkoitetun ilmoittamisvelvollisuuden laiminlyönnin perusteella, vaikka yrityksellä ei ole erääntynyttä verovelkaa.

Edellytyksenä merkinnän tekemiselle on, että Verohallinto on lähettänyt yritykselle vähintään 14 päivää ennen tietojen rekisteriin merkitsemistä maksukehotuksen tai muun ilmoituksen, jossa on muistutettu veron suorituksen tai ilmoittamisvelvollisuuden lai-

minlyönnin merkitsemisestä verovelkarekisteriin.

Rekisteriin merkittävää verovelkaa laskettaessa otetaan vähennyksenä huomioon yrityksen kausiveroilmoituksella ilmoittama arvonnäverolain 149 §:ssä ja 149 b §:n 3 momentissa tarkoitettu palautukseen oikeuttava arvonnävero.

Mitä edellä säädetään verovelasta, koskee vastaavasti Verohallinnon saatavaa, joka johuu veron korotuksesta, viivästysseuraamuksista tai laiminlyönnin perusteella verolain-säädännön mukaan määrätystä tai suoritettava muusta seuraamuksesta.

9 b §

Verovelkarekisteriin merkittyjen tietojenpoistaminen

Tieto verovelasta on poistettava verovelkarekisteristä heti, kun suoritus verovelan maksusta on saapunut Verohallinnolle tai Verohallinto on saanut tiedon muutoksenhakuviranomaisen täytäntöönpanon keskeyttämistä koskevasta päätöksestä.

Tieto 9 a §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettu ilmoittamisvelvollisuuden laiminlyönnistä on poistettava heti, kun ilmoittamisvelvollisuus on täytetty taikka kohdekauden verotus on arvioverotusta tai maksuunpanoa koskevalla päätöksellä tai muutoin ratkaistu.

Kaikki yritystä koskevat tiedot on poistettava verovelkarekisteristä kahden vuoden kuluessa yrityksen toiminnan päättymisestä.

9 c §

Verovelkarekisteriin merkittyjen tietojenjulkisuus

Verovelkarekisteriin talletetut tiedot ovat julkisia. Salassa pidettäviä ovat kuitenkin 1 ja 4 §:n mukaisesti verovelkarekisterin tiedot, jotka koskevat edellä 9 a §:ssä tarkoitettuja luonnollisia henkilöitä ja kuolinpesiä.

Jokaisella on oikeus saada yleisen tietoverkon välityksellä verovelkarekisteristä yritys- ja yhteisötunnuksen perusteella siihen talletetut yritystä koskevat tiedot. Verovelkarekisteriin talletettujen salassa pidettävien tietojen

luovuttamiseen sovelletaan, mitä 20—20 b §:ssä tai muussa laissa säädetään.

3 luku

Tietojen käyttö Verohallinnossa ja tiedon antaminen

17 §

Tietojen antaminen ennakonpidätyksen toimittamista varten

Verohallinto voi salassapitovelvollisuuden estämättä antaa:

1) työnantajalle tai vastaavalle suorituksen maksajalle tämän yksilöimien verovelvollisten ennakonpidätyksen toimittamista varten tarpeelliset tiedot;

2) eläkkeiden ja etuuksien maksajalle tämän yksilöimien verovelvollisten ennakonpidätyksen toimittamista varten tiedon ennakonpidätyksen prosentista ja muut tarvittavat tiedot.

17 a §

Tietojen antaminen veronumerosta

Verohallinto voi salassapitovelvollisuuden estämättä antaa:

1) rakennusalan työnantajalle tai työturvalisuuslain (738/2002) 52 a §:ssä tarkoitettua yhteisellä rakennustyömaalla pidettävän tunnisteen antavalle työmaan päätoteuttajalle tiedon tämän yksilöimien työntekijöiden veronumeroista käytettäväksi veronumerosta ja rakennusalan veronumerorekisteristä annettussa laissa (1231/2011) säädettyyn tarkoitukseen;

2) jäljempänä 20 b §:ssä tarkoitettulle yritykselle mainitussa pykälässä säädettyin edellytyksin tiedon sen yksilöimien työntekijöiden veronumeroista luovutettavaksi edelleen 1 kohdassa tarkoitettulle työnantajalle tai päätoteuttajalle käytettäväksi 1 kohdan mukaiseen tarkoitukseen.

Tiedot voidaan antaa myös teknisen käytöthyönteiden avulla.

20 §

Tietojen antaminen eräille viranomaisille

Verohallinto voi salassapitovelvollisuuden estämättä antaa pyynnöstä:

7) Finanssivalvonnalle väliaikaisesta pankkiverosta annetun lain 26 §:n 3 momentissa tarkoitetun pankkiveron suorittamisvelvollisuutta ja perusteita koskevan lausunnon antamista varten tarpeelliset verotustiedot;

8) julkisista hankinnoista annetussa laissa (348/2007) tarkoitetulle valtion ja kunnan viranomaiselle tai muulle hankintayksikölle mainitussa laissa tarkoitetusta ehdokkaasta tai tarjokkaasta 20 a §:ssä tarkoitetut tiedot mainitun lain 54 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetun poissulkemisperusteen selvittämiseksi. Tiedot voidaan antaa, vaikka hankintaan ei hankinnan arvon tai muun syyn johdosta sovelleta edellä mainittua lakia. Tiedot voidaan antaa myös teknisen käyttöyhteyden avulla.

20 a §

Yrityksen ja yksityisen elinkeinonharjoittajan verovelkatietojen antaminen tilaajille

Verohallinto voi salassapitovelvollisuuden estämättä antaa tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetussa laissa (1233/2006) tarkoitetulle tilaajalle mainitun lain 5 §:n 1 momentin 3 kohdassa säädetyn selvittämisvelvollisuuden täyttämiseksi 9 a §:ssä tarkoitetut tiedot sellaisesta yritys- ja yhteisötietorekisteriin rekisteröidystä luonnollisesta henkilöstä ja kuolinpesästä, joka on merkitty kaupparekisteriin tai arvonnäköverovelvollisten rekisteriin.

Verohallinto voi salassapitovelvollisuuden estämättä lisäksi antaa tilaajalle 1 momentissa mainittuun tarkoitukseen 1 momentissa tarkoitetusta elinkeinonharjoittajasta ja kuolinpesästä samoin kuin 9 a §:n 1 momentissa tarkoitetusta muusta yrityksestä tiedot verovelkoja koskevasta yrityssaneeraus- ja velkajärjestelystä.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetut tiedot saadaan luovuttaa teknisen käyttöyhteyden avulla edellyttäen, että tiedon hakija on tunnustautunut Verohallinnon hyväksymällä luotettavalla tavalla. Verohallinnon rekisteriin on talletettava tieto tietojen hakijasta ja siitä, kenen tietoja on haettu.

20 b §

Yrityksen ja yksityisen elinkeinonharjoittajan verovelkatietojen antaminen luvan saaneelle yritykselle

Verohallinto voi salassapitovelvollisuuden estämättä 3 momentissa säädetyn edellytyksin hakemuksesta antaa yritykselle, joka elinkeinotoimintanaan tarjoaa tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetussa laissa tarkoitetuille tilaajille mainitussa laissa säädetyn selvittämisvelvollisuuden täyttämiseksi tietopalvelua, luvan saada 9 a §:ssä ja 20 a §:ssä tarkoitettuja tietoja. Yrityksellä on oikeus salassapitovelvollisuuden estämättä luovuttaa tiedot edelleen tilaajalle mainitun lain 5 §:ssä säädettyä selvitysvelvollisuutta varten.

Verohallinto voi salassapitovelvollisuuden estämättä 3 momentissa säädetyn edellytyksin hakemuksesta antaa yritykselle, joka elinkeinotoimintanaan tarjoaa tietopalvelua julkisista hankinnoista annetussa laissa (348/2007) tarkoitetuille hankintayksiköille, luvan saada 9 a §:ssä ja 20 §:ssä tarkoitettuja tietoja. Yrityksellä on oikeus salassapitovelvollisuuden estämättä luovuttaa tiedot edelleen hankintayksikölle käytettäväksi mainitun lain 54 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetun poissulkemisperusteen selvittämistä varten.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu lupa voidaan antaa edellyttäen, että yritys noudattaa valtionhallinnossa noudatettavia tietojen käsittelyä, salassapitoa ja suojaamista koskevia lakisääteisiä velvoitteita ja lupapäätöksessä Verohallinnon asettamia tarkempia määräyksiä tietojen käsittelystä, salassapidosta, suojaamisesta ja käyttöoikeuksien valvonnasta.

Lupa on peruutettava, jos yritys ei enää täytä luvan myöntämisen edellytyksiä tai noudata Verohallinnon lupapäätöksessä asetettuja määräyksiä.

Tiedot voidaan antaa teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisesti. Yritys voi antaa tiedot teknisen käyttöyhteyden avulla edelleen tilaajalle ja hankintayksikölle edellyttäen, että tunnistautuminen ja tiedonhaku-

jen kirjautuminen yrityksen tietojärjestelmään sekä käyttöoikeuksien valvonta on toteutettu valtionhallinnossa noudatettavien vaatimusten mukaisesti.

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana. Lain 17 §:n 1 momentti ja 17 a § tulevat kuitenkin voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki**tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetun lain 5 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetun lain (1233/2006) 5 §:n 3 momentti seuraavasti:

5 §

Tilaajan selvitysvelvollisuus

Tilaaja voi myös itse hankkia 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetut tiedot. Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettujen todistusten ja selvitysten sijasta tilaaja voi selvittää sopijapuolen verovelkaa koskevat tiedot Verohallinnolta verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 2 a luvun ja

20 a §:n mukaisesti. Tilaajalla on oikeus hyväksyä muu kuin viranomaisen antama selvitys 1 momentin 1—3 kohdassa tai 2 momentissa tarkoitetuksi selvitykseksi tai todistukseksi, jos sen on antanut yleisesti luotettavana pidetty muu arvioija tai tietojen ylläpitäjä.

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Helsingissä päivänä kuuta 20

Pääministeri

JYRKI KATAINEN

Valtiovarainministeri *Jutta Urpilainen*

1.

Laki**verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain (1346/1999) 17 §:n 1 momentti ja 20 §:n 7 kohta, sellaisina kuin ne ovat, 17 §:n 1 momentti laissa 1234/2011 ja 20 §:n 7 kohta laissa 988/2012, ja *lisätään* lakiin uusi 2 a luku, uusi 9 a—9 c §, uusi 17 a § ja 20 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1500/2011 ja 988/2012, uusi 8 kohta sekä lakiin uusi 20 a ja 20 b § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 a luku

Yritysten verovelkarekisteri ja siihen tallettujen tietojen julkisuus

9 a §

Yritysten verovelkarekisteri, sen käyttötarkoitus ja tietosisältö

Verohallinto ylläpitää rekisteriä (verovelkarekisteri) yritys- ja yhteisötietojärjestelmään rekisteröityjen yritys- ja yhteisötietolain (244/2001) 3 §:n 1 momentin 2, 4 ja 5 kohdissa tarkoitettujen yritysten verovelvoista. Rekisteriä ylläpidetään lisäksi yritys- ja yhteisötietojärjestelmään rekisteröityjen sellaisten luonnollisten henkilöiden ja kuolinpesien verovelvoista, jotka on merkitty kaupparekisteriin tai arvonlisäverovelvollisten rekisteriin. Verovelkarekisterin käyttötarkoitus on verotulojen kertymän tehostaminen, yrityksen maksukyvyyn arvioiminen sekä laissa elinkeinonharjoittajalle säädettyjen selvityselvoitteiden toteuttaminen.

Verovelkarekisteriin merkitään:

- 1) yrityksen nimi sekä yritys- ja yhteisötunnus;
- 2) tieto yrityksen sellaisten eräänntyneiden ja suorittamatta olevien Verohallinnon kantamien verojen yhteismäärästä, joista ei ole voimassa muutoksenhakuviranomaisen täy-

täytäntöpanon keskeyttämistä koskevaa määräystä;

3) tieto siitä, onko yritys laiminlyönyt arvonlisäveroa taikka ennakonpidätyksiä tai työnantajan sosiaaliturvamaksuja koskevan ilmoituksen antamisen;

4) tieto siitä, onko yrityksellä Verohallinnon tekemää maksujärjestelyä ja mitä verovelkojen määrää maksujärjestely koskee.

Yritystä koskevat tiedot voidaan merkitä verovelkarekisteriin 2 momentin 3 kohdassa tarkoitetun ilmoittamisvelvollisuuden laiminlyönnin perusteella, vaikka yrityksellä ei ole erääntynyttä verovelkaa.

Edellytyksenä merkinnän tekemiselle on, että Verohallinto on lähettänyt yritykselle vähintään 14 päivää ennen tietojen rekisteriin merkitsemistä maksukehotuksen tai muun ilmoituksen, jossa on muistutettu veron suorituksen tai ilmoittamisvelvollisuuden laiminlyönnin merkitsemisestä verovelkarekisteriin.

Rekisteriin merkittävää verovelkaa laskettaessa otetaan vähennyksenä huomioon yrityksen kausiveroilmoituksella ilmoittama arvonlisäverolain 149 §:ssä ja 149 b §:n 3 momentissa tarkoitettu palautukseen oikeuttava arvonlisävero.

Mitä edellä säädetään verovelasta, koskee vastaavasti Verohallinnon saatavaa, joka johtuu veron korotuksesta, viivästysseuraamuksista tai laiminlyönnin perusteella verolainsäädännön mukaan määrätystä tai suoritettavasta muusta seuraamuksesta.

9 b §

Verovelkarekisteriin merkittyjen tietojen poistaminen

Tieto verovelasta on poistettava verovelkarekisteristä heti, kun suoritus verovelan maksusta on saapunut Verohallinnolle tai Verohallinto on saanut tiedon muutoksenhakuviranomaisen täytäntöpanon keskeyttämistä koskevasta päätöksestä.

Tieto 9 a §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitetusta ilmoittamisvelvollisuuden laiminlyönnistä on poistettava heti, kun ilmoittamisvelvollisuus on täytetty taikka kohdekauden verotus on arvioverotusta tai maksuun-

panoa koskevalla päätöksellä tai muutoin ratkaistu.

Kaikki yritystä koskevat tiedot on poistettava verovelkarekisteristä kahden vuoden kuluessa yrityksen toiminnan päättymisestä.

9 c §

Verovelkarekisteriin merkittyjen tietojen julkisuus

Verovelkarekisteriin talletetut tiedot ovat julkisia. Salassa pidettäviä ovat kuitenkin 1 ja 4 §:n mukaisesti verovelkarekisterin tiedot, jotka koskevat edellä 9 a §:ssä tarkoitettuja luonnollisia henkilöitä ja kuolinpesiä.

Jokaisella on oikeus saada yleisen tietoverkon välityksellä verovelkarekisteristä yritys- ja yhteisötunnuksen perusteella siihen talletetut yritystä koskevat tiedot. Verovelkarekisteriin talletettujen salassa pidettävien tietojen luovuttamiseen sovelletaan, mitä 20–20 b §:ssä tai muussa laissa säädetään.

3 luku

Tietojen käyttö verohallinnossa ja tiedon antaminen

17 §

Tietojen antaminen ennakonpidätyksen toimittamista varten

Verohallinto voi salassapitovelvollisuuden estämättä antaa:

1) työnantajalle tai vastaavalle suorituksen maksajalle tämän yksilöimien verovelvollisten ennakonpidätyksen toimittamista varten tarpeelliset tiedot;

2) eläkkeiden ja etuuksien maksajalle tämän yksilöimien verovelvollisten ennakonpidätyksen toimittamista varten tiedon ennakonpidätysprosentista ja muut tarvittavat tiedot;

3) rakennusalan työnantajalle tai työturvallisuuslain (738/2002) 52 a §:ssä tarkoitetun yhteisellä rakennustyömaalla pidettävän tunnisteen antavalle työmaan päätoteuttajalle tiedon tämän yksilöimien työntekijöiden veronumeroista käytettäväksi veronumerosta ja

3 luku

Tietojen käyttö Verohallinnossa ja tiedon antaminen

17 §

Tietojen antaminen ennakonpidätyksen toimittamista varten

Verohallinto voi salassapitovelvollisuuden estämättä antaa:

1) työnantajalle tai vastaavalle suorituksen maksajalle tämän yksilöimien verovelvollisten ennakonpidätyksen toimittamista varten tarpeelliset tiedot;

2) eläkkeiden ja etuuksien maksajalle tämän yksilöimien verovelvollisten ennakonpidätyksen toimittamista varten tiedon ennakonpidätysprosentista ja muut tarvittavat tiedot.

rakennusalan veronumerorekisteristä annettussa laissa (1231/2011) säädettyyn tarkoitukseen.

---

17 a §

Tietojen antaminen veronumerosta

Verohallinto voi salassapitovelvollisuuden estämättä antaa:

1) rakennusalan työntantajalle tai työturvallisuuslain (738/2002) 52 a §:ssä tarkoitettua yhteisellä rakennustyömaalla pidettävän tunnisteen antavalle työmaan päätoteuttajalle tiedon tämän yksilöimien työntekijöiden veronumeroista käytettäväksi veronumerosta ja rakennusalan veronumerorekisteristä annettussa laissa (1231/2011) säädettyyn tarkoitukseen;

2) jäljempänä 20 b §:ssä tarkoitetulle yritykselle mainitussa pykälässä säädetyin edellytyksin tiedon sen yksilöimien työntekijöiden veronumeroista luovutettavaksi edelleen 1 kohdassa tarkoitetulle työntantajalle tai päätoteuttajalle käytettäväksi 1 kohdan mukaiseen tarkoitukseen.

Tiedot voidaan antaa myös teknisen käytöyhteyden avulla.

20 §

Tietojen antaminen eräille viranomaisille

Verohallinto voi salassapitovelvollisuuden estämättä antaa pyynnöstä:

7) Finanssivalvonnalle väliaikaisesta pankkiverosta annetun lain 26 §:n 3 momentissa tarkoitetun pankkiveron suorittamisvelvollisuutta ja perusteita koskevan lausunnon antamista varten tarpeelliset verotustiedot.

20 §

Tietojen antaminen eräille viranomaisille

Verohallinto voi salassapitovelvollisuuden estämättä antaa pyynnöstä:

7) Finanssivalvonnalle väliaikaisesta pankkiverosta annetun lain 26 §:n 3 momentissa tarkoitetun pankkiveron suorittamisvelvollisuutta ja perusteita koskevan lausunnon antamista varten tarpeelliset verotustiedot;

8) julkisista hankinnoista annetussa laissa (348/2007) tarkoitetulle valtion ja kunnan viranomaiselle tai muulle hankintayksikölle mainitussa laissa tarkoitetusta ehdokkaasta tai tarjokkaasta 20 a §:ssä tarkoitetut tiedot mainitun lain 54 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetun poissulkemisperusteen selvittämiseksi Tiedot voidaan antaa, vaikka hankintaan ei hankinnan arvon tai muun syyn joh-

dosta sovelleta edellä mainittua lakia. Tiedot voidaan antaa myös teknisen käyttöyhteyden avulla.

20 a §

Yrityksen ja yksityisen elinkeinonharjoittajan verovelkatietojen antaminen tilaajille

Verohallinto voi salassapitovelvollisuuden estämättä antaa tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetussa laissa (1233/2006) tarkoitetulle tilaajalle mainitun lain 5 §:n 1 momentin 3 kohdassa säädetyn selvittämisvelvollisuuden täyttämiseksi 9 a §:ssä tarkoitettut tiedot sellaisesta yritys- ja yhteisötietorekisteriin rekisteröidystä luonnollisesta henkilöstä ja kuolinpesästä, joka on merkitty kaupparekisteriin tai arvonlisäverovelvollisten rekisteriin.

Verohallinto voi salassapitovelvollisuuden estämättä lisäksi antaa tilaajalle 1 momentissa mainittuun tarkoitukseen 1 momentissa tarkoitettusta elinkeinonharjoittajasta ja kuolinpesästä samoin kuin 9 a §:n 1 momentissa tarkoitettua muusta yrityksestä tiedot verovelkoja koskevasta yrityssaneerauksesta ja velkajärjestelystä.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettut tiedot saadaan luovuttaa teknisen käyttöyhteyden avulla edellyttäen, että tiedon hakija on tunnistautunut Verohallinnon hyväksymällä luotettavalla tavalla. Verohallinnon rekisteriin on talletettava tieto tietojen hakijasta ja siitä, kenen tietoja on haettu.

20 b §

Yrityksen ja yksityisen elinkeinonharjoittajan verovelkatietojen antaminen luvan saaneelle yritykselle

Verohallinto voi salassapitovelvollisuuden estämättä 3 momentissa säädetyn edellytyksin hakemuksesta antaa yritykselle, joka elinkeinotoimintanaan tarjoaa tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetussa laissa tarkoitetuille tilaajille mainitussa laissa säädetyn selvittämisvelvollisuuden täyttämiseksi

tietopalvelua, luvan saada 9 a §:ssä ja 20 a §:ssä tarkoitettuja tietoja. Yrityksellä on oikeus salassapitovelvollisuuden estämättä luovuttaa tiedot edelleen tilaajalle mainitun lain 5 §:ssä säädettyä selvitysvelvollisuutta varten.

Verohallinto voi salassapitovelvollisuuden estämättä 3 momentissa säädetyn edellytyksin hakemuksesta antaa yritykselle, joka elinkeinotoimintanaan tarjoaa tietopalvelua julkisista hankinnoista annetussa laissa (348/2007) tarkoitetuille hankintayksiköille, luvan saada 9 a §:ssä ja 20 §:ssä tarkoitettuja tietoja. Yrityksellä on oikeus salassapitovelvollisuuden estämättä luovuttaa tiedot edelleen hankintayksikölle käytettäväksi mainitun lain 54 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetun poissulkemisperusteen selvittämistä varten.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu lupa voidaan antaa edellyttäen, että yritys noudattaa valtionhallinnossa noudatettavia tietojen käsittelyä, salassapitoa ja suojaamista koskevia lakisäätteisiä velvoitteita ja lupapäätöksessä Verohallinnon asettamia tarkempia määräyksiä tietojen käsittelystä, salassapidosta, suojaamisesta ja käyttöoikeuksien valvonnasta.

Lupa on peruutettava, jos yritys ei enää täytä luvan myöntämisen edellytyksiä tai noudata Verohallinnon lupapäätöksessä asetettuja määräyksiä.

Tiedot voidaan antaa teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisesti. Yritys voi antaa tiedot teknisen käyttöyhteyden avulla edelleen tilaajalle ja hankintayksikölle edellyttäen, että tunnistautumisen ja tiedonhakuksen kirjautuminen yrityksen tietojärjestelmään sekä käyttöoikeuksien valvonta on toteutettu valtionhallinnossa noudatettavien vaatimusten mukaisesti.

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana. Lain 17 §:n 1 momentti ja 17 a § tulevat kuitenkin voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki**tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetun lain 5 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä
 annetun lain (1233/2006) 5 §:n 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

5 §

Tilaajan selvitysvelvollisuus

Tilaajan selvitysvelvollisuus

 Tilaaja voi myös itse hankkia 1 momentin 1 ja 2 kohdassa ja 2 momentissa tarkoitetut tiedot.

Tilaajalla on oikeus hyväksyä muu kuin viranomaisen antama selvitys 1 tai 2 momentissa tarkoitetuksi selvitykseksi tai todistukseksi, jos sen on antanut yleisesti luotettavana pidetty muu arvioija tai tietojen ylläpitäjä.

 Tilaaja voi myös itse hankkia 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetut tiedot. *Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettujen todistusten ja selvitysten sijasta tilaaja voi selvittää sopijapuolen verovelkaa koskevat tiedot Verohallinnolta verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 2 a luvun ja 20 a §:n mukaisesti.* Tilaajalla on oikeus hyväksyä muu kuin viranomaisen antama selvitys 1 momentin 1—3 kohdassa tai 2 momentissa tarkoitetuksi selvitykseksi tai todistukseksi, jos sen on antanut yleisesti luotettavana pidetty muu arvioija tai tietojen ylläpitäjä.

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.
